

PEDAGÓGIAI PROGRAM

OM azonosító: 032401

2024

2009 Pilisszentlászló Béke utca 2sz.

TARTALOM

1.	INTÉZMÉNYI ADATOK	4
2.	BEVEZETŐ	4
2.1.	A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata	5
2.2.	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	5
2.3.	Az óvoda küldetésnyilatkozata	5
3.	NEVELÉSI PROGRAM	6
3.1.	.Az óvodánk története	6
3.2.	Pedagógiai alapelveink	6
3.3.	A nemzetiségi nevelés legfontosabb irányelvei	8
3.3.1.	A kétnyelvű nevelés célja és feladatai	9
3.3.2.	A szlovák nyelvi nevelés megszervezése	9
3.4.	A program tevékenységformái	10
4.	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	10
4.1.	Küldetésnyilatkozat	10
4.2.	Gyermekekép	11
4.3.	Óvodakép	12
4.4.	Óvodánk specialitásai	13
4.5.	Szocio- kulturális jellemzők	13
4.6.	Óvodánk pedagógiai értékei	14
4.7.	Intézményi célok	15
5.	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	16
5.1.	Az óvodai nevelés rendszere	16
5.2.	Az óvodai nevelés általános feladatai	18
5.3.	A nevelőmunka alapvető keretei	18
5.3.1.	Az egészséges életmód alakítása	18
5.3.1.	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	22
5.3.2.	Az anyanyelvi nevelés, értelmi nevelés	26
6.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	31
6.1.	Személyi feltételek	31
6.2.	Tárgyi feltételek	32

6.3.	Az óvodai élet megszervezése	34
6.4.	Az óvoda kapcsolatai	37
6.4.1.	Gyermek, szülő és óvodapedagógusok kapcsolata	37
6.4.2.	A külső kapcsolatok rendszere	40
7.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	42
7.2.	Társas, közösségi tevékenység	47
7.3.	Mese - vers, dramatikus játékok	48
7.3.	Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	51
7.4.	Rajz, mintázás, kézimunka	52
7.6.	Mozgás, mozgásos játékok	55
7.7.	Külső világ tevékeny megismerése	58
7.8.	Matematikai tartalmú elemek, tapasztalatok	61
7.9.	Munka jellegű tevékenységek	63
8.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	68
9.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődését segítő feladatok	70
9.3.	Sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csö. szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek	72
9.4.	Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	73
10.	A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatok, tevékenységek	75
11.	A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek	77
12.	AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	78
12.1.	Egészségnevelési elvek	78
12.2.	Környezeti nevelés elvei	79
13.	MELÉKLETEK:	81
13.1.	1sz. melléklet Eszköznorma	81
13.2.	2sz. melléklet Haladási terv szlovák nyelvből	85
13.3.	3sz. melléklet Legitimációs záradék	88
13.3.	4sz melléklet Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat	90
14.	FÜGGELÉK	90

1. INTÉZMÉNYI ADATOK

Az óvoda neve: Pilisszentlászlói Vadvirág Óvoda

Az óvoda OM azonosítója: 032401

Címe: 2009 Pilisszentlászló Béke utca 2 sz

Telefonszáma: 06-26-538-018. mobil: 06-20-447-4313

E-mail címe: ovoda@pilisszentlaszlo.hu

Az óvoda befogadó képessége: 46 fő

Csoportok száma: 2

Az óvoda felügyeleti szerve:

Az intézmény szakmai és törvényességi felügyelete:

Pilisszentlászló Község Önkormányzata

Az óvoda jogállása

Az intézmény **önálló jogi személy**ként működő, **önállóan gazdálkodó költségvetési szervezet**, amely a Pilisszentlászlói Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény jogutódja.

Az óvoda szakfeladatai

Kormányzati funkciószám szerint:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának
szakmai feladata

091130 Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015 Gyermekekétképzetés köznevelési intézményben

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Alapítója: Pilisszentlászló Község Önkormányzata

Az alapító okirat kelte: 2024. február 1.

Az alapító okirat száma: 03/49-2/2024.

Az alapítás időpontja: 1996.09.18.

Fenntartó Pilisszentlászló Község Önkormányzata

Működtető Pilisszentlászló Község Önkormányzata

2. BEVEZETŐ

A program neve: Pilisszentlászlói Vadvirág Óvoda Pedagógiai Programja

2.1.A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

A nevelői közösség a Pedagógiai programot minden évben, illetve a jogszabályi változások alkalmával felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja azt. A módosítás szükséges akkor is, amikor a nevelés folyamata megkívánja a belső átalakítást, átértékelést.

Az óvoda Pedagógiai Programjának módosítását - indoklás mellett - kezdeményezheti az igazgató, egyes munkaközösségek.

A módosítási javaslatot és annak részletes indoklását az igazgató köteles 30 napon belül a nevelőtestület elé terjeszteni.

A nevelőtestület többségi határozattal (a jelenlévők 50%-a + 1 fő) dönt a javaslatról.

Amennyiben a nevelőtestület a módosítás mellett dönt, az igazgató a döntés után 10 napon belül köteles a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszteni.

A Vadvirág Óvoda Pedagógia Programjának a vonatkozó jogszabályi környezethez mindig illeszkedőnek kell lennie. Ezért a felülvizsgálatot a törvényi változások esetén megteesszük, illetve a szükséges módosításokat elvégezzük a jogszabályban meghatározott érintettek egyetértési, véleményezési jogának érvényesülése mellett.

2.2.A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

A dokumentumot az óvoda székhelyén, a nevelői szobában, az igazgatói irodában lehet elolvasni, *valamint megtekinthető az óvoda honlapján.*

2.3.Az óvoda küldetésnyilatkozata

Óvodánk Fábián Éva által írt Tevékenységközpontú óvodai nevelési programot adaptálta, a helyi programot ennek alapján állította össze.

A program a 2,5-7 éves korú gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel. A gyermekekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumokhoz és szociális lényekhez, az életkori sajátosságok és az egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelít. A feltételrendszer a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíti a személyiség kibontakozását, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, nembeli, érszervi különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

3. NEVELÉSI PROGRAM

3.1. Az óvodánk története

Óvodánk a Duna-Ipoly Nemzeti Park legszebb részén, Pilisszentlászlón található. A község a Pilisi hegyek által határolt területen fekszik. A Pilisi Parkerdő Gazdaság által gondozott erdő, híres kirándulóhelyek, mint pl. a közelben lévő Sámán szikla a szabadüzű lehetőséget nyújtó erdei parkok szépsége és közelsége teszi festőivé a tájat. Óvodánk épületét 1959 novemberében adták át, majd az 1975-ös hozzáépítés megváltoztatta az udvar belső arculatát. Az intézmény életében nagy változást az 1996-os év jelentette. Az eddig külön intézményként tevékenykedő óvodát és iskolát Közös Igazgatású Közoktatási Intézménnyé alakították át.

2000-ig két óvodai csoporttal működött, de a szűkös anyagi helyzet és a gyermeklétszám változása szükségessé tette, hogy egy vegyes csoportban történjék az óvodai nevelés.

2006-ban megszűnt az iskola, ezért a Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény jogutódja lett az óvoda.

Az intézmény jelenleg 2 csoporttal kezdte meg a nevelési évet, ebből 1 csoportban nemzetiségi szlovák nyelvi nevelést biztosítunk.

Óvodai csoportjaink vegyes életkorúak, így családi mintára együtt nevelődhetnek különböző életkorú, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek és a testvérek is. Ebben a szervezési formában biztosított a modellkövetés, az utánpótlás feltétele, eredményesebb a szocializálódás, az önállóság tanulása.

Óvodánk középpontba állította a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli.

Rugalmas napirendünkben megnövelt idő áll rendelkezésre a szabad mozgásra, játékokra és a játékokban szervezett tanulásra.

A képességfejlesztést tevékenységeken keresztül, nevelési tartalmak közvetítésével – tudatos, pedagógiai irányítással végezzük.

Célunk a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével a gyermek egyéni adottságainak fejlesztése.

A helyi adottságaink lehetővé teszik a természet védelmére és szeretetére nevelés optimális „kihasználását”, és kirándulások szervezésével a természetszerető, természetvédő személyiség kialakítását.

A kiemelt feladatok feldolgozásakor kitérünk azok tartalmi, módszertani, szervezési kérdéseire. Igyekszünk elméleti felkészültségünket növelni, a témával kapcsolatos ismereteinket korszerűsíteni, és a napi óvodapedagógiai gyakorlatba beépíteni.

3.2. Pedagógiai alapelveink

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése.
- A gyermek gondoskodása és védelme
- Az innovatív törekvések biztosítása.
- A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek szervezése
- A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A köznevelési foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2023. évi LII. törvény (Púétv.)

2023. 07.01-én hatályba lépése maga után vonta, hogy az óvoda valamennyi dokumentumát felül kell vizsgálni és módosítani. A tv. továbbra is kiemelten kezeli a minőségi munkát, a minőségbiztosítási programot és a teljesítményértékelést. Intézményünk is fontosnak tartja a minőségi munkát, és a tv. 63§ értelmében a fejlődési naplót is vezetjük.

Minőségi munkánkat az alábbiak szerint határozzuk meg:

- Fontosnak tartjuk a gyermekközpontú intézmény megvalósítását a fenntartó és a szülők közreműködésével igényesebb környezet kialakításával.
- Felelősek vagyunk a különböző kultúrájú családokból érkező gyermekek érzelmi biztonságaért, a másság elfogadásaért. Ezért feladatunk a pozitív élményekhez való juttatás.
- Gyermekeink érdekében ellensúlyozzuk a különböző szociális körülmények között élő családok gyermekeinek elfogadását megfelelő gondozottság, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkörrel
- Vállaljuk, hogy pedagógusaink továbbképzéseken szerzett tapasztalataival gazdagítják minőségi munkánkat.
- Figyelembe vesszük és lehetőséget adunk arra, hogy partnereink elmondhassák igényeiket, elképzeléseiket, ötleteiket.
- Vállaljuk, hogy kiszélesítjük tevékenységi körünket gyermekeink érdekében.
- Lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk azokat a helyzeteket, melyek lehetővé teszik, hogy gyermekeink tevékenységek útján fejlődjenek, mely az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos és hasznos. Ennek előkészítése, közös feladata a dajkának és az óvodapedagógusoknak.
- Fontosnak tartjuk a kiemelkedő képességű és a részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési tervének kidolgozását.

Szakmai megújulásunkhoz szükséges:

- A programközpontú vezetés
- Támogató légkör kialakítása
- A felnőttek tág értelemben vett állandó tanulása
- Világos közeli és távlati célok, igényesség

- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő dajkák rendszeres, céltudatos továbbképzése
- Együttműködés a szülőkkel
- A fenntartó támogatásának megnyerése.

Tudatában vagyunk annak, hogy eredményességünk feltételei objektív és szubjektív tényezőktől függenek.

A minőségi előrelépés elképzelhetetlen a partnerek együttműködése nélkül. Közvetett és közvetlen partnereink köre nemzetiségi jellegünkből fakadóan széles, átfedésekkel tarkított.

3.3. A nemzetiségi nevelés legfontosabb irányelvei

- *Nemzetiségi szlovák nyelvi nevelés,*
- *Nemzetiségi kultúra átörökítése,*
- *Hagyományőrzés,*

Programunk a hagyományőrzést – a többségi és kisebbségi népi kultúra ápolását kiemelt feladatának tekinti. Ezért a gyermekek nevelésébe beépítjük mindazon értékeket, amelyet a környezet megőrzött, vagy az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart.

Célunk:

- A nemzetiségi nyelvi nevelés, a gyermekek nyelvi környezetének biztosítása.
- A nemzetiségi nyelvi nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően. A nemzetiségi szlovák nyelv megismerését, elsajátítását, fejlesztését szolgáljuk.

Feladatunk:

- A gyermekek nyelvismeretének függvényében minél teljesebb nemzetiségi nyelven folyó kommunikáció kialakítása.
- Utánzáson alapuló, rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek megteremtése a különböző tevékenységek során.
- A nemzetiségi kultúrkincsből - irodalom, zene, népi játékok –tudatosan felépített nyelv elsajátítás megszervezése.

Az egészséges nemzet és nemzetiségi tudat fejlesztése segít a nemzetiséghez tartozó gyermeket abban, hogy megtalálja és megőrizze identitását, elfogadja és másoknak is megmutassa a nemzetiség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

Biztosítanunk kell a nemzetiségi nyelvének tanulását, a szellemi- és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományőrzést és hagyományteremtést.

A szlovák nyelv köznyelvi alapszintű elsajátítása, a nyelvgyakorlás lehetőségeinek megteremtése fontos számunkra. Ennek érdekében fontos a kapcsolatteremtés más nemzetiségi óvodával, gyerekekkel, felnőttekkel.

A játék a kétnyelvű nevelésben igazi fejlesztő hatású, mert a szabad, önként vállalt cselekvések kifejezésre készítik a gyermeket. Ebben a helyzetben spontán gyakoroljuk a válaszadó szerepet. Az önként vállalt párbeszéd reprodukálására ösztönözzük őket. A nemzetiségi kultúra kincséből és az anyanemzet kultúrájából azokat a verseket, meséket, mondókákat közvetítjük, amelyek a gyermekek nemzetiségi identitását alakítják. A helyi gyűjtésből is válogatunk, ha megfelel az életkori sajátosságuknak. A nemzetiségi kultúrából válogatva segítjük a nyelv elterjedését a számukra megfelelő énekekkel, énekes játékokkal, zenehallgatással. Sok lehetőséget rejt magában a nemzetiségi nyelvi nevelés számára a szokások, kultúra, népviseleti hagyományok, tárgyi jellemzők megismertetése.

A nemzetiségi nyelvi szókincs lehetséges tartalma a tevékenységekben:

1. szerepjátékok, bábjátékok, nyelvi didaktikus játékok
2. mondókák, versek, mesék, rigmusok, szólások,
3. ritmusos mondókák, énekek, dalos játékok,
4. növények, állatok, emberek, évszakok jellemzői, tárgyak, helyi nevezetességek.

Óvodáskor végére el szeretnénk érni, hogy a gyermekekben alakuljon ki pozitív viszony a nemzetiségi kultúrája és nyelve iránt. Rendelkezzenek életkoruknak és egyéni képességüknek megfelelően olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a nemzetiségi nyelvén közvetíteni.

3.3.1. A kétnyelvű nevelés célja és feladatai

A kétnyelvű gyermekcsoportban a szókincsfejlesztés, a hagyományápolás és a kétnyelvű identitástudat alapozása alkotják a nyelvi nevelőmunka céljait. A felsorolt célokat azonban csak a szülői ház együttműködésével képes eredményesen megvalósítani az óvoda. Ehhez személyi és tárgyi feltételek szükségesek. Az óvodai környezetben a felnőttek nyelvhasználata, természetes szemléltető eszközök, megfelelő hang- anyag a különféle tevékenységek során.

3.3.2. A szlovák nyelvi nevelés megszervezése

2017 januárjától (a személyi feltételek változása miatt) a szlovák nemzetiségi nevelés személyhez kötött nyelvi nevelés formájában valósul meg az intézményben. Fenntartói engedéllyel alkalmazunk a csoportban nem nemzetiségi óvodapedagógust. A nevelés megszervezése az alábbiak szerint történik:

- minden héten – szlovák nemzetiségi óvodapedagógus által kezdeményezett és vezetett foglalkozások a délelőtti folyamán, ahol a gyermekek ismerkedhetnek a nemzetiségi nyelvvel, mesékkal, dalokkal, mondókákkal, zenével és a nemzetiségi kultúrával.
- minden héten délután nem nemzetiségi (magyar) nyelven történő nevelés. A délutáni folyamán végzett tevékenységekben (szlovák nyelvű mese, altatódalok, délutáni szabadjáték, stb.) van lehetőség a gyerekek nemzetiségi nevelésének megvalósulására a nemzetiségi nyelvet beszélő pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajka segítségével..

A nevelési idő 50%-ban biztosított a nemzetiségi nyelven történő nevelés, a szlovák-magyar nyelvhasználat váltakozásával.

3.4. A program tevékenységformái

Játék, játékba integrált tanulás fontos a gyermekek kétnyelvű beszédképességének fejlesztésében. Kreatív, alkotó légkör szükséges, szabadon dönthet kivel játszik, milyen játékot választ. A játékhoz szükséges idő a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulást segíti.

Nevelési területek:

- Mese, vers dramatikus játékok
- Ének – zenei, énekes játékok, gyermektánc
- Rajz, mintázás, kézimunka
- Mozgás, mozgásos játékok
- Környezet tevékeny megismerése

A nemzetiségi nyelvoktatás kötetlen, egész napos tevékenységet jelent. A gyermekek fokozatosan szólnak hozzá a nemzetiségi nyelv használatához életkorunknak megfelelő tevékenységformák és szervezési keretek között.

A játék a kétnyelvű nevelésben igazi fejlesztő hatású, az önként vállalt cselekvések nagyon jó lehetőséget biztosítanak a kezdeményezésre, a spontán nyelvi szókincs bővítésére. Érdeklődésünknek megfelelően ezek az időtartamok hosszabb-rövidebb periódust jelentenek. A gyermekek így örömmel, spontán módon tanulnak. A játékba integrált tanulás, a folyamatos napirend mellett a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően lehetőséget adnak a kezdeményezett foglalkozásokon, a nemzetiségi kultúra, a hagyományörzés ápolására.

Haladási terv szlovák nyelvből a 2. sz. mellékletben található

4. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

4.1. Küldetésnyilatkozat

A Pilisszentlászlói Vadvirág Óvoda nevelőtestületének küldetése a 3-6-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja a gyermeki személyiség fejlesztését és az életre való felkészítést a tevékenységek által a tevékenységeken keresztül. Intézményünkben legfőbb tevékenység a játék. Nevelőtestületünk óvodapedagógusai sokoldalúan képzett, többféle állami szakirányú végzettséggel rendelkeznek.

Óvodánk nemzetiségi nyelvet beszélő óvoda, ezért fontosnak tartjuk a hagyományőrzést, nemzetiségi kultúra átörökítését, nemzetiségi nyelvi nevelést.

Azért dolgozunk, hogy a 3 - 6 - 7 éves korú gyermekek harmonikus személyiségének életkorra jellemző tulajdonságait kibontakoztassuk és erősítsük. Fejlesszük a gyermekek beszédképességét, erősítsük önállóságát, megalapozzuk és növeljük önbecsülését. Segítsük az akadályozott és részképesség zavarokkal küzdő, valamint a kiemelt képességű gyermekeket, és a másság elfogadását. A nehéz élethelyzetben lévő családoknak segítséget, támogatást nyújtunk.

Olyan óvodákba várjuk a gyerekeket, ahol szeretetben, otthonos, derűs, nyugodt légkörben, biztonságban tölthetik egész napjukat, személyiségüket fejlesztő játékok közt válogathatnak és dinamikus, gyermekszerető óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő, dajkák veszi őket körül.

- Naponta mesét hallgathatnak, verset tanulhatnak.
- Részt vehetnek a hagyományok ápolásában.
- Beszédhibájukat logopédus javítja.
- Heti rendszerességgel ismerkedhetnek a gyermektornával.
- A néptánc és népi játékok elemeivel ismerkedhetnek.
- A kézműves foglalkozásokon megismerkedhetnek a legváltozatosabb anyagokkal, eszközökkel és technikákkal.
- Részképesség elakadásoknál gyógypedagógus nyújt segítséget a Szakszolgálatnál.
- Tágas udvaron tölthetik szabadidejüket
- A nagycsoportosok a drámajáték elemeivel is ismerkedhetnek.

Nevelő munkánk tudatos, tervszerű tevékenység, amelyben érvényesül a partnerközpontú szemlélet, a kulturált párbeszéd, az építő kritika, korrekt érdekérvényesítés.

4.2. Gyermekkép

A családokkal együttműködve, a nevelési tevékenységüket kiegészítve és segítve – a gyermekek spontán érését hangsúlyozva, olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik közül legtöbben az óvodáskor végére készen állnak az iskolai tanulás megkezdésére.

- A gyermek legyen boldog, önálló és kiegyensúlyozott, viselkedése igazodjon az emberi együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz.
- Érezze jól magát társai és nevelői között az óvodánkban. Legyen aktív, érdeklődő, szívesen tevékenykedjen.
- Szeresse a mozgást, felnőtt korára váljon életformájává az egészséges életmód
- Testileg és lelkiileg egészségesen fejlődjenek. Rendelkeznek az életkoruknak megfelelő testi és lelki képességekkel és készségekkel.
- Választékosan beszélik anyanyelvüket, gondolataikat világosan kifejezik.
- Óvodánk törekszik és lehetővé teszi a gyermek kibontakoztatását, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőtlenségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- Kötődjön a természethez, tisztelje, és bátran alakítsa környezetét, a világot anélkül, hogy kárt okozna benne, tudjon rácsodálkozni, felfedezni azt.
- Legyen büszke magyarságára, a szlovák nemzetiséghez való tartozására, ismerje meg népének kultúráját, hagyományait.

4.3. Óvodakép

Olyan óvodákban kívánjuk nevelni a gyermekeket, ahol a gyermek, a szülő és a munkatársak egyaránt felszabadultan, biztonságban érzik magukat. Munkánk során mely közszolgálat, fontosnak tartjuk a partneri elégedettséget. Munkánkat nevelőtestületi közösségekben végezzük – ezzel is erősíteni kívánjuk a nevelői ráhatásokat. Az óvodai nevelésünkben érvényesül az egyének példája, tudásunkkal a gyermekek rendelkezésére állunk. Az egyén tiszteletben tartása mellett a társas viselkedés megtapasztaltatásával, gyakorlásával a gyermekek szocializációját kívánjuk segíteni. Biztosítjuk a gyermek fejlődésének optimális feltételeit. Segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését (iskolalátogatásokkal, meghívjuk az elsős tanító néniket, közös programokat szervezünk, visszahívjuk az elballagott óvodásokat...).

Kialakítjuk a gyermekek környezettudatos magatartását. Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről: a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.

A szabad játékon keresztül lehetővé tesszük az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítését.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodik.

4.4. Óvodánk specialitásai

Alaptevékenysége: „Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.”

„A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.” (A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény)

Teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében nevel, iskolai életmódra felkészítő foglalkozásokat tart.

Biztosítjuk az egyenlő hozzáférést minden óvodai foglalkozáshoz.

Ha szükséges, akkor speciális nevelési igényű gyermekeket nevel és oktat.

- Az óvodai ének-zenei tevékenységhez néptánc pedagógust hívunk, ezzel is gazdagítjuk a gyermekek népi hagyomány ismeretét, színesítjük óvodai életüket,
- A szabad vallásgyakorláshoz helyet és időt biztosítunk, az óvodai foglalkozások rendjéhez igazítottan hétfői napokon hitoktató bevonásával.
- Madarász ovi programot szervezünk- havi rendszerességgel, ornitológus közreműködésével-, melyet költségvetésünkől finanszírozunk, melynek témája kapcsolódik a környezeti neveléshez.

A külön- és választható tevékenységeken az óvodapedagógusok is jelen vannak

Részképesség zavarok szűrése és terápiája a Szakszolgálattal együttműködve, fejlesztőpedagógus bevonásával történik.

Logopédiai ellátást biztosítunk heti rendszerességgel, a 2011.évi CXC tv. 75§ (4) figyelembevételével.

4.5. Szocio- kulturális jellemzők

Az óvodánkba jelentkező gyermekek tükrözik a falusi népesség sokszínű rétegződését. Tapasztaljuk, hogy a családokkal, a családokon belül a gyermekeknek életkörülményei mennyire befolyásolóan alakítják óvodai nevelésünket. Ahogy szerte az országban észlelhető, a mi községünkben is nyomon követhetők a technikai fejlődésének hatása, a családokon belüli korlátozottabb lehetőségek, a családszerkezetek változásai, élményforrások csökkenése, megélhetési problémák, munkanélküliség, s vonzatként az életszínvonal romlása, tartalékok felélése, a családi klímában fellelhető frusztráció. Mindezek ismeretében igyekszünk élmény gazdaggá formálni óvodai életünket, amelyben meghatározó erővé válhat a gyermekeket körülvevő tárgyi és személyi környezet.

Óvodásaink jellemzően kis családokból (apa + anya + gyermek vagy gyermekek) érkeznek, de megtalálhatóak a nagy- és a több generációs családok is. Évente változó számú az intézményünkben a csonka családból érkező gyermekek aránya.

A gyermekek többsége családi házakban, két és fél szobás kislakásokban él. A lakások általában összkomfortosak és komfortosak. Az óvodánkban jelentős az önálló szobával rendelkező gyermekek száma, más részük testvérével osztozik meg egy szobán. A családok légköre zömmel nyugodt, harmonikus, de előfordul zaklatott életvitelű családból járó óvodás korú gyermekek is. A létszám arányában az anyák nagyobb hányada dolgozik, jelentős a gyesen lévők és a főállású anyák aránya. A valamilyen községi segélyre rászoruló aránya számottevő. A segélyezés oka az alacsony kereset, vagy a szülő egyedülállósága valamint a munkanélküliség. A szülők döntő többsége szakmunkásképzőt végzett, vagy érettségizett, ennél alacsonyabb végzettségűek is vannak. A diplomás szülő a legkisebb arányú. A szülők fizikai-, szellemi alkalmazottak, a vállalkozók igen kevés számot képviselnek. Anyagi helyzetük heterogén, az iskolai végzettségnek nincs meghatározó jelentősége az anyagi körülményekben. Az anyagiak léte vagy hiánya a társadalmi értékek elsajátításában összefüggést mutat az iskolai végzettséggel.

A szülők az óvodával szembeni elvárásaikat a családias légkörben történő, a személyiséget tiszteletben tartó neveléssel, gyermekvédelemmel és pedagógiai felvilágosító tevékenységgel kapcsolatosan fogalmazták meg.

4.6. Óvodánk pedagógiai értékei

Óvodánk középpontba állította a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Célunk a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével a gyermek egyéni adottságainak fejlesztése. A helyi adottságaink lehetővé teszik a természet szeretetére nevelés optimális "kihasználását", és a kirándulások szervezésével a természetszerető személyiség kialakítását. Kiemelt nevelési területeink a környezeti nevelés, természetvédelem, egészséges életmódra nevelés, testi nevelés, a szlovák hagyományörzés és népszokások.

A kiemelt feladatok feldolgozásakor kitérünk azok tartalmi, módszertani, szervezési kérdéseire. Igyekszünk elméleti felkészültségünket növelni, a témával kapcsolatos ismereteinket korszerűsíteni, és a napi óvodapedagógiai gyakorlatban beépíteni.

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

A helyi viszonyok és körülmények figyelembe vételével és ismeretében a természeti és társadalmi környezet ismeretét és védelmét, valamint az érzelmekben és lelkiekben gazdag harmonikus személyiség fejlődésének elősegítését tekintjük hitvallásunknak.

Ez által vállaljuk és felelősek vagyunk:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtéséért.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakításáért.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosításáért.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítéséért.
- Minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételek biztosításáért (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében, a gyermekek tapasztalataira, az aktuális élményvilágára való támaszkodással.
- Élmények nyújtásával a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenység formák kialakulásáért az óvodai csoportban.

4.7. Intézményi célok

A gyermekek:

- Szívesen járjanak óvodába, érezzék ott biztonságban magukat;
- Fejlődjének egyéni tempójuknak, érési sajátosságaiknak megfelelően.
- Legyenek aktív résztvevői a társas-kapcsolatoknak, fogadják el a másságot;
- A magyar-szlovák nyelv segítségével legyenek képesek közreadni gondolataikat, kifejezni érzelmeiket;
- Legyen természetes számukra az egészséges életmód; legyen egészséges önbecsülésük, önbizalmuk;

A szülők:

- Szívesen, bizalommal vegyék igénybe szolgáltatásainkat.
- Ismerjék, véleményezzék és támogassák az óvodában folyó nevelőmunkát.
- Aktívan kapcsolódjanak be az óvodai élet szervezésébe.

Munkatársi közösségünk:

- Maradéktalanul valósítsa meg a Pedagógiai programot.

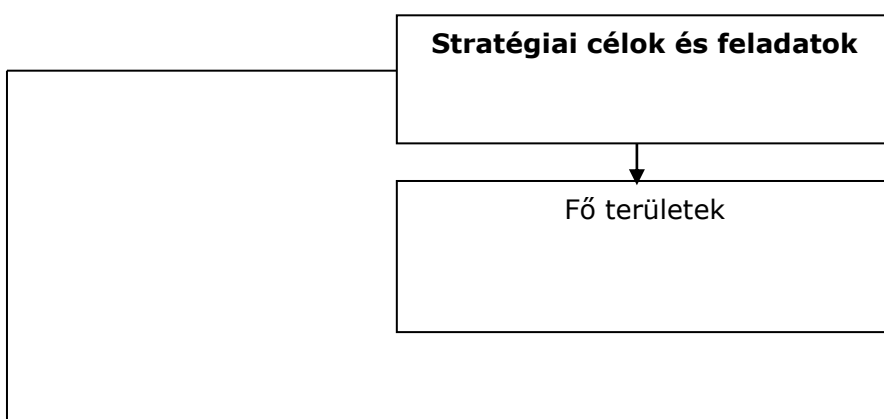
Feladatok:

- Az óvodai életet vonzóvá tesszük.
- Segítjük a gyermeket a szülőtől való zökkenőmentes elválásban, megszerettetjük vele társait és az óvodában dolgozó felnőtteket.

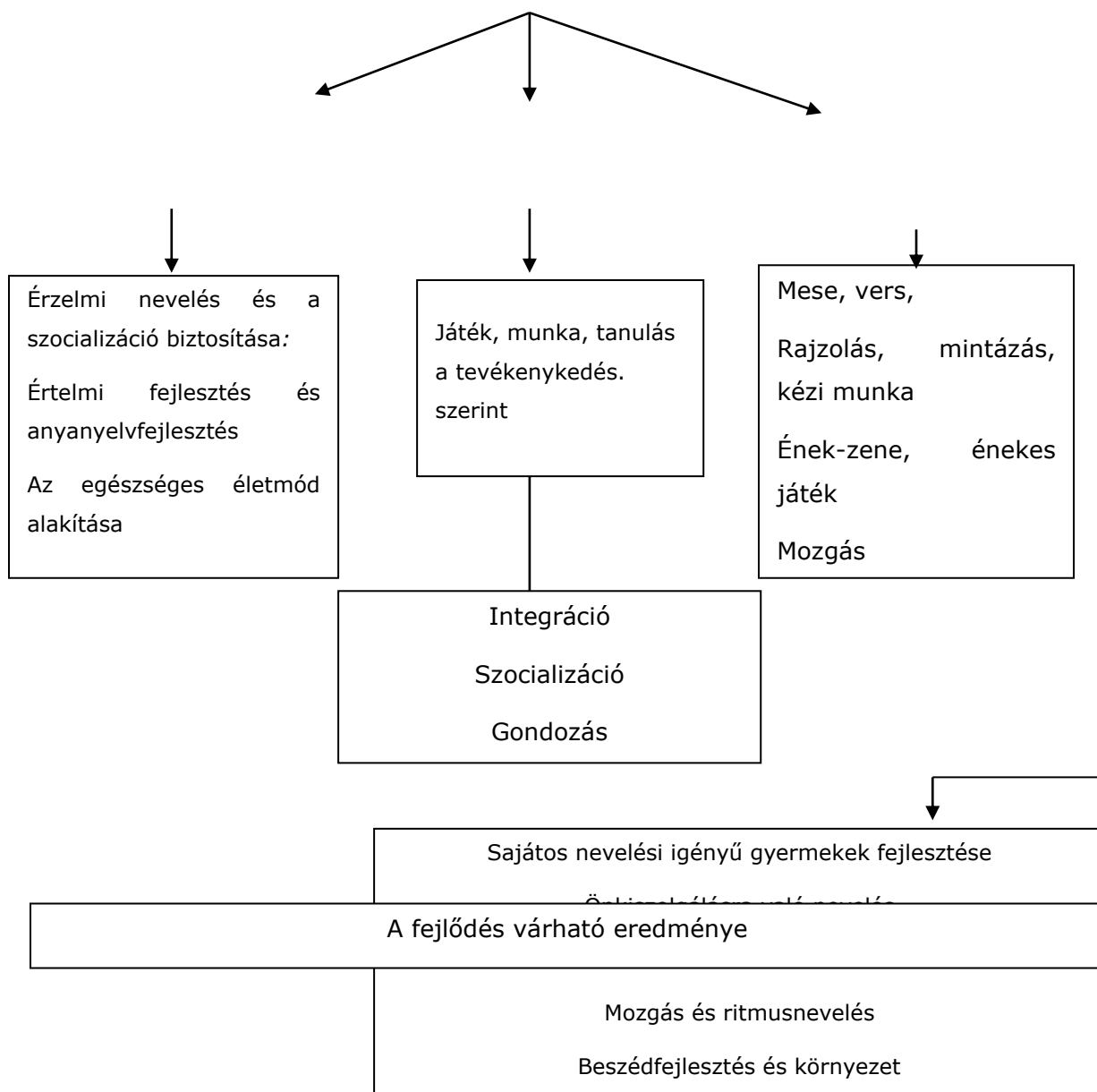
- Tervszerűen élményeket, tevékenységeket, eszközöket biztosítunk, támogatjuk a gyermekek spontán kezdeményezéseit.
- Folyamatosan figyeljük és írásban rögzítjük fejlődésüket;
- A fejlődésben elmaradó gyermekeket a szülők beleegyezésével, speciális segítséssel támogatjuk;
- Olyan szülői fórumokat szervezünk és támogatunk, ahol a szülői közösség az óvodai nevelőmunkában érvényesítheti érdekeit;
- Folyamatos, szakszerű tájékoztatást és tanácsot adunk a szülőknek a gyermekek fejlődéséről, nevelésről.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

5.1. Az óvodai nevelés rendszere

5.2. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása (Isd.: óvodánk pedagógiai értékei)
- Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés megvalósulását
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulását

Ezeknek a feladatoknak a szem előtt tartása a napi nevelő-oktató munkában minden pedagógus, és a gyermekekkel közvetlenül foglalkozók, segítők feladata is.

Az óvodai élet megszervezésének elvei:

- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a tevékenységek közül folyamatosan a legtöbb idő a játék tevékenységre jusson;
- Családias légkör kialakítása;
- A heterogén csoportban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire;
- Törekszünk a várakozások, monoton cselekedtetések teljes kiküszöbölésére;
- A gyermek minden tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát.

5.3. A nevelőmunka alapvető keretei

5.3.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- Tapasztalják meg és válják igényükké az egészséges életmód.
- Érezzék magukat biztonságban.
- Váljon igényükké a rendszeres mozgást, pihenést, táplálkozást, testápolást, öltözködést tartalmazó életritmus
- Váljanak képessé testi szükségleteik önálló kielégítésére

Feladat:

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi , lelki fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- A megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A tevékenységek megszervezése:

A helyesen kialakított *életritmus* visszahat az életfolyamatokra. Ezért rugalmas, de a gyermekek élettani szükségleteit kielégítő napirendet tervezünk, melyben érvényesül a folyamatosság és a kötetlenség. Különös figyelemmel érvényesítjük az alvás - pihenés, a szabad levegőn való tartózkodás és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást.

Tanácsadással segítünk a szülőknek az otthoni és óvodai napirend összhangjának megteremtésében.

Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása

Mindez a gyerekek egészséges fejlődésének fontos feltétele

A *táplálkozást* alapvetően ösztön - kielégítésnek tekintjük, de egyben közösségi élménynek is az étkezési szokásokhoz tartozó szokásrendszer megismertetését is. Jelentős szerepünk van a gyermekek táplálkozáshoz való viszonyának alakulásában. Óvodánkban napi rendszerességgel biztosítunk friss gyümölcsöt és zöldséget. Hetente választunk új gyümölcs- és zöldségfelelőseket. A téli időszakban aszalt gyümölcsöt és magokat is szívesen fogadunk, a szülők támogatásával házi lekvár, mézet ehetnek a gyerekek. A magok segítségével biztosítjuk a napi ásványi anyag bevitelt, míg a gyümölcsök és zöldségek a szükséges vitaminadagot fedezik. A gyermekek nemcsak szeretik, de kérik, igénylik is ezeket az ételeket. A gyerekekkel beszélgetünk az egészséges táplálkozásról, mit helyes enni és mit nem. Célunk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Testápolás

A *testápolás* a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodási igényük kialakítását szolgálja. A gyermek, tisztálkodási teendőiben segítséget kap az óvodapedagógustól, valamint a dajkától, fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk az önálló tisztálkodásra. a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakításával"

Öltözködés

Az *öltözködés*, alkalmazkodás az időjáráshoz, de formálja a gyermekek ízlését, igényességét, önállóságát. Egészségügyi szakemberekkel együtt segítjük a szülőket az általánosan tapasztalt túlóltóztatás veszélyeinek elkerülésében. A gyermekek pszicho - szexuális fejlődését segíti a nemekhez alkalmazkodó öltözék. Az óvodában váltócipőt, tornaruhát kérünk.

Testmozgás, levegő, napfény

A legtöbb gyermekben helyesen és elevenen él a mozgás utáni vágy, az arra való igény. Ezt a vágyat kihasználva segítjük elő a gyermekek testének és mozgásának harmonikus fejlődését a mindennapi testnevelés és a heti nagytorna által. Az időjáráshoz igazodva kint tornázunk.

A mindennapi testnevelésünk alapos, mindenkit átmozgató tornát biztosít.

Intézményünk nem rendelkezik tornateremmel, a mozgásos tevékenységeket időjárástól függően az udvarra szervezzük, valamint a csoportszobába, illetve a fejlesztő szobába.

Nagy figyelmet fordítunk a *levegőztetés*re. Lehetőség szerint hosszú időt, délelőtt és délután is kinn tartózkodnak a gyermekek a levegőn. A levegőztetés idejére is gondoskodunk a gyermekek tevékenységének megszervezéséről. Szeles időben, sűrű ködben, vagy ha a hőmérséklet -10 C alá esik a csoportszobák fokozott szellőztetése mellett a gyermekek az épületben maradnak. Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban, árnyékban, vagy az épületben szervezzük meg. A szabadban tűző napsütésben a gyermeket megfelelő védőruházatban 10 percen túl sem tartjuk.

Az udvaron való tartózkodás mindennapos. Nem ijedünk meg egy kis szélről, borús időről vagy téli hidegtől. A szabad levegőn való mozgás, futkározás által erősödik a gyerekek tüdeje, melynek befogadóképessége szabad tevékenységek által nő. Sétálni sokszor megyünk a gyermekkel, mindig valamilyen meghatározott céllal.

Pihenés

Pihenésre, regenerálódásra, megnyugvásra, alvásra minden embernek szüksége van. Felgyorsult, felfokozott világunkban talán ez az, amit a legjobban elhanyagolunk. Napjainkban a gyerekek körében is egyre inkább szokássá válik, hogy későn fekszenek le. Állhat e mögött helytelen szülői példamutatás, tudatlanság vagy éppen egy jó, kiadós, késői vacsora. Mint minden helyes életmódbeli alapokat ezt is kis gyermekkorban kell elsajátítani. Rohanó világunkban könnyen megesik, hogy a gyerekek fáradtan, álmosan érkeznek az óvodába. Az óvodában lehetőségük van a pihenésre, alvásra a délutáni pihenőn.

Az óvodáskorú gyermek *alvásigénye napi 12-13 óra*, melynek kielégítéséről, az egyéni eltéréseket is figyelembe véve, részben a nap folyamán kell gondoskodnunk. Az elegendő, pihentető, nyugodt alvás a gyermek szomatikus, pszichés fejlődésének egyik feltétele. Erre a szülők figyelmét is felhívjuk, megelőzve a későbbi magatartási-viselkedési és tanulási rendellenességek egy részét.

A délutáni alvás, pihenés ideje alatt a csoportszobában csendet, nyugalmat, jó levegőt, megfelelő hőmérsékletet biztosítunk. Ébresztéskor és öltözködéskor vigyázunk arra, hogy a gyerekeket ne érje huzat. Azoknak a nagycsoportosoknak, akik nem alszanak, olyan tevékenységet szervezünk, amellyel nem zavarják a társaikat. Csendes játékot, egyéni felzárkóztató programot biztosítunk.

Alvó gyermeket lehetőség szerint gyengéden ébresztünk fel. Az egész óvodában fokozott gonddal szervezzük meg azokat a munkafolyamatokat, amelyek a pihenő időre esnek.

Egészség-betegség:

Együttműködünk a védőnővel, a fogorvossal, az óvodaorvossal a kötelező szűrések elvégzésében, az adódó pedagógiai és szervezési feladatok ellátásával is. Szomatikus vagy pszichés betegség, zavar, elmaradás, akadályozottság alapos gyanúja esetén erről a szülőket azonnal tájékoztatjuk, felvilágosítást adunk a korai segítségadás szükségességéről, segítséget nyújtunk a megfelelő szakember megkeresésében. Háziarendünkben szabályozzuk a gyermekek betegségére vonatkozó teendőket.

A fejlődés várható eredménye:

- Önállóan használja a WC-t;
- Vigyáz a mosdó rendjére;
- Önállóan mos kezet, használja a körömkefét;
- Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja;
- Szükség szerint használ zsebkendőt;
- Ügyel az étkező asztal esztétikumára;
- Helyesen használja az evőeszközöket;
- Mozgása harmonikus, összerendezett;
- Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás;
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja.

5.3.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül.

Cél:

- Legyen a felnőttekkel és a társaival együttműködő, hozzáértő és független
- Társas kapcsolataiban, egyszerű konfliktusait legyen képes megoldani;
- Erősödjön meg a gyermekben az empátiás készség;
- Erősödjenek a gyermek szociális érzelmei;
- Erősödjenek esztétikai érzelmei;
- Erősödjenek erkölcsi érzelmei;
- Legyenek a gyermekek jól-neveltek és udvariasak;

Feladat:

- Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek - dajka, gyermek - gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önértékesítő törekvéseinek.
- Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a szokás-és normarendszer megalapozása.
- Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

Tevékenységek szervezése:

A *felnőtt - gyermek* kapcsolat az óvodás korban alapvető, meghatározó kapcsolat, jelentős elsőbbsége van a kortárskapcsolatokkal szemben. Arra törekszünk, hogy az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, elfogadó, toleráns, a gyermekek számára minta érték.

A *gyermek - gyermek* kapcsolat az óvodában eleinte egymásmellettiiséget jelent, személytelen, felcserélhető, nincs tartalmas érzelmi töltése. Ebből a szempontból ez a kor előkészítése a másodlagos szocializációban megjelenő átpártolásnak, amikor is elsődlegessé válnak a kortárskapcsolatok, erős érzelmi színezettel. Segítjük és támogatjuk a gyermekek barátkozását. Támogatjuk őket abban, hogy indulataikból fakadó konfliktusaikat megtanulják feloldani: a konfliktus megoldásában tevékenyen részt veszünk, magyarázattal, javaslatokkal, megoldási ötletekkel segítünk, majd a fokozatosság és a konfliktusban résztvevők fejlettségét figyelembe véve folyamatosan egyre önállóbban hagyjuk a gyermekeket a megoldásban, de figyelemmel kísérjük a tevékenységüket és a tanulságok levonásában is részt veszünk. A különböző származású, az akadályozott, részképesség-zavarokkal küzdő gyermekeket együtt, illetve részleges integrációban neveljük.

A társas élet kialakításának előfeltételei:

Biztosítjuk a derűs, nyugodt, otthonos légkört, melyben helyet kap a vidámság, a humor. A gyermekek minden pozitív aktivitását támogatjuk. Mindenkor készen állunk arra, hogy a gyermekek számára élményszerzési lehetőséget, tevékenységeket ajánljunk, támogatjuk a gyermek kezdeményezéseit, segítjük kivitelezését.

A társas élet kialakításának megalapozása:

Nyílt napokat szervezünk az érdeklődő szülőknek, lehetőséget adunk a PP céljainak megismerésére. Az óvodába lépés előtt családlátogatást végzünk. Amikor a gyermek az óvodával ismerkedik, akkor ebbe a folyamatba bevonjuk a szülőket is, a nevelési év kezdetén mindkét óvodapedagógussal részt veszünk ebben a tevékenységben. Biztosítjuk, hogy ebben az időszakban, ha a gyermek igényli, akkor a meglévő tárgyakapcsolatai megmaradjanak az óvodában is.

Hagyományok, ünnepek:

A nevelési év folyamán fokozott figyelmet kívántam fordítani az óvodaidőn kívül biztosított fejlesztési lehetőségek színvonalának ellenőrzésére: a gondozási feladatok közben, a szabadidős tevékenységek, séták, a kirándulások, az udvari játék, színházlátogatás, múzeumlátogatás, az óvodán kívüli fakultatív program, zenehallgatás során is. Jó hangulatúak, nem csak a kikapcsolódást, feltöltődést jelentetik a gyerekeknek, hanem élménygazdagságunknál fogva segítetik a tanulást, elmélyítik szerzett ismereteiket is.

Ezek a színterek a mi óvodánkban az évszakokhoz, a programunkban szereplő ünnepekhez, néphagyományhoz, szokásokhoz kapcsolódnak, kötődnek. Az óvodapedagógusok ennek érdekében, segítenek egymásnak. Minden évben elvállalnak egy "évszakot" és megtervezik a hozzá kapcsolódó szabadidős tevékenységeket, mely nagy szakmai felkészültséget, szervezettséget igényel.

E tevékenységek, tervezetek eredményességét, hatékonyságát az igazgató folyamatosan ellenőrzi.

Őszi szabadidős tevékenységeink, jeles napok, ünnepeink:

Jeles napok, programok

Első közös kirándulás

Tevékenységek

BKV múzeum Szentendre

Szüret

Szüreti mulatság szervezése

Állatvédelmi nap

Skanzen látogatása

Téli szabadidős tevékenységeink, jeles napok, ünnepeink:

Jeles napok, programok

Tevékenységek

Advent

Csoport díszítése

Mikulás

Mikulás érkezése, Színházlátogatás

Öregek napja

Műsor bemutatása

Karácsony

Kézműves program a szülőkkel

Medve nap

Állatkerti kirándulás

Farsang

Jelmezbál,

Óvónők mese előadása

Kiszebáb égetés, téltemetés

Szülőkkel közösen

Tavaszi szabadidős tevékenységeink, jeles napok, ünnepeink:

Jeles napok, programok

Tevékenységek

Húsvét

Tojásfestés, locsolkodás,

Tojáskeresés

Föld napja

Tavaszi kirándulás, Virágültetés,

Kertrendezés

Madarak és fák napja

Madarász ovi program

Apák napja

Ünnepség

Anyák napja

Ünnepség

Vadvirág nap

Gyereknapi sportjátékok

Évzáró, ballagás

Ünnepség

Az előbbiekből is kitűnik, hogy hogyan próbáljuk még eredményesebbé, színesebbé tenni a gyermeki tapasztalatokat, élményeket.

Az óvodában minden alkalmat megragadunk a hagyományok, ünnepek kialakítására. Érvényesítjük a fokozatosság, a folyamatosság, a rendszeresség elvét. A gyermeki személyiségre akkor hat építően a hagyományápolás, ünnepeles, ha mély érzelmi töltéssel, aktív részese. Arra törekszünk, hogy az ünnepnap legyen más nap a többi naphoz képest, ez külsőségekben is nyilvánuljon meg. Az ünnep gazdagságát a meghittségben és érzelmekben is kifejezzük. Azzal is erősítjük a család - óvoda kapcsolatát, hogy mintát adunk, és a hagyományok ápolásában az ünnepeken rész vesznek a szülők és a családtagok.

A fejlődés elvárt eredménye

- Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Tud alkalmazkodni a csoportban kialakult szokásrendszerhez.
- A játékszeren megosztózik a társaival.
- Segíti a társait a tevékenységekben.
- Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és a társait.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál
- Érdeklődik társai iránt.
- Konfliktushelyzetekben társaival egyezkedik.
- Képes az együttérzésre.
- Számon tartja társait, érdeklődik hiányzásának okáról.

5.3.2. Az anyanyelvi nevelés, értelmi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Cél:

- Fejlődjön a gyermekek észlelése, érzékelése, emlékezete, figyelme, képzelete, gondolkodása, kreativitása
- Fokozódjon beszédaktivitásuk;
- A gyermekekben bontakozzanak ki a nyelvi és a kommunikációs készségek.
- Az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszéd készségének kialakítása
- Olyan magyar nyelvi eszmény megközelítése, mely épen őrzi nyelvünk hagyományos tulajdonságait, a tömörséget, képszerűséget, a világosságot, az árnyaltságot.
- A gyermekek beszédészlelésének, beszédképességének, beszédmegértésének fejlesztése, szókincsének bővítése, kifejezőmódjának gazdagítása, beszéd szintjük emelése.

Az anyanyelvi nevelés eszközei:

- A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyerekek a mesékből, versekből sok új szót, fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.
- Napi rendszerességgel alkalmazzuk a Logopédiai Hídépítő fejlesztő programot.

Feladat:

- Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és a kreativitás fejlesztése.
- Az új gyermekek fogadásakor, a beszoktatás során valamint évente egy alkalommal felmérjük a gyermekek aktuális beszédállapotát, a vizsgálat eredményét az egyéni fejlődési naplóban rögzítjük. Évente a Szakszolgálat szakembere és óvodánk logopédusa felméri a gyermekek beszédészlelését és beszédhibáit.
- A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkört teremtünk, keressük az egyéni és kisebb csoportos beszélgetések alkalmait.
- Őszinte örömmel és odafordulással fogadjuk a gyermekek szóbeli megnyilvánulásait, bátorítjuk a félénkebbeket. A megszólalásra kulcsszavak, félmondatok értelmezésével és mondásával segítjük a gyermekeket közléseik kifejtésére.

- Tapintatosan javítjuk a gyermekek beszédében fellelhető helytelen kifejezéseket, a helyes megfelelő hangoztatásával.
- Beszédünkkel modellt nyújtunk, sok szinonimát használunk.
- Anyanyelvünk szabályai szerinti tagolással, természetes gesztusokkal és mimikával, valamint lényegkiemeléssel beszélünk.
- Kerüljük az érdektelenséget okozó motyogást, és a fárasztó erős hangingert.
- Megfigyeljük a családok beszédének jellemzőit, szülői értekezleteken tapintatosan felhívjuk figyelmüket az anyanyelvi nevelés fontosságára.
- Bármilyen fejlődési zavar, akadályoztatás esetén szakember (orvos, logopédus, fejlesztőpedagógus) beavatkozását javasoljuk.
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört valósítunk meg.
- A beszédöröm biztosítása: arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé tesszük a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsét folyamatosan bővítjük.
- Beszédmegértésüket fejlesztjük.
- Beszédtechnikájukat fejlesztjük a helyes kiejtés gyakorlásával.
- A gyermekeket inspiráljuk a kérdésekre, azok megválaszolására.
- A beszédhibákat jelezzük a logopédusnál.

A tevékenység megszervezése

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Óvodánk fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. Óvodánk tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt.

Óvodába érkezéskor, szabadidőben, naponta minél többször egyéni beszélgetős kapcsolatot teremtünk, érdeklődéssel hallgatjuk a gyerekek otthoni élményeit, közléseit aktuális érzelmi állapotáról. Hétfő reggeli gyülekezéskor kis csoportos beszélgetésekben meghallgatjuk, hogy ki mit csinált, merre járt a hétvégén. Bekapcsolódunk a gyermekek játékába akkor, ha az a játék zavarása nélkül megtehetjük, hogy mintát adjunk a szituációkhoz alkalmazkodó

beszédfordulatok, nyelvi kifejezések használatához. Ezt a csoportszobában és az udvaron szervezett játéktevékenységnél egyaránt tesszük. A csoportszobában tanév elején mesesarkot alakítunk ki, ahol a gyermekek zavartalanul nézegethetik a képeskönyveket, „olvasgathatják” a meséket. Mesét, verset és mondókát naponta többször is mondogatunk, amikor a játékszituáció azt kínálja, az egyes gyermekek, vagy a gyermekek kisebb csoportja körében. Vegyes életkorú csoportokban a kisebbekkel először egyénenként, két-három gyermekkel mondókázunk, mesélgetünk, fokozatosan bővítjük a hallgatók körét. A kisebbek mese, mondóka, vers hallgatásának kiindulója a játékszituáció, ezt fokozatosan tesszük helyhez kötötté, pl: mesesarokban történő kezdeményezéssé. A naponta kezdeményezett mesélésünk közvetíti a magyar mesék jellegzetes szó- és kifejezés fordulatait, ezzel bővítjük a gyermekek aktív és passzív szókincsét. Szokássá alakítjuk a gyermekek mesélését, játékban, szabadidőben, vagy a pihenés előtti időszakban. Biztosítjuk ebben a gyermekek önkéntességét, vállalkozó szellemét. A bábozás, dramatizálás eszközeit mindennap hozzáférhetővé tesszük, hogy ez a tevékenység beépülhessen a gyermekek játékába. Dramatikus játékokat kezdeményezünk a nem játszó gyermekek körében; heti egy-két alkalommal néhány perces mozgásra, cselekvésre épülő anyanyelvi játékot szervezünk. A gondozási tevékenységek során értő odafigyeléssel támogatjuk a gyermekeket testi szükségleteik megfogalmazására, gesztusaink, mimikánk kifejezi mindezt. A naponta szervezett mozgás, a tízórai és az uzsonna előtt és a heti egy alkalommal vezetett mozgás tevékenység, a szabályjátékokhoz és utánzó játékokhoz téri relációkat kifejező szókapcsolatokat mondunk. Amikor a gimnasztikai gyakorlatokat, játékos utánzó mozgásokat megfogalmazzuk, közléseink szemléletesek, sok hasonlatot tartalmaznak. Az időjárás adta lehetőségek szerint a tervezett mozgás tevékenységet vagy a szabadban, vagy nyitott ablaknál tartjuk, sok légző gyakorlatot, játékos hangutánzást ütemezünk be a beszélőszervek edzésére, a légzéstechnika javítására.

Naponta alkalmat adunk a firkálgatástól elvezető rajzolásra, ennek során a gyermekeket a produktumaiból kiinduló kérdésekkel finoman készítetjük a képek, firkák megnevezésére. A vizuális nevelés alkalmával az anyagok tulajdonságait szóban is megfogalmazzuk.

Öltözések alkalmával elmondjuk és elmondattuk az időjárás jellemzőit, sokszor használjuk az évszak adta időjárás jellemző kifejezéseit. Játékidőben, szabadidőben játszunk hallás- és ritmusérzék fejlesztő játékokat, annak érdekében, hogy a finom zörejek és hangszínek közötti különbségek hallását, kifejezését a gyermekek gyakorolhassák. A gyermekek játékában megragadjuk a téri relációk és számbeli összefüggések kifejezésének lehetőségeit, a heti egy rendszerességgel szervezett matematikai játékok során számfogalmakat, és a relációs összefüggések szóbeli változatát közvetítjük.

A napirendi tevékenységek megvalósításakor csak a szükséges mértékig alkalmazunk egész csoportnak szóló utasítást, többnyire egyéni és kisebb csoportos beszélgetéseket szervezünk.

Mindennapos tevékenységként használjuk a „Logopédiai Hídépítő” fejlesztő programot.

A fejlődés várható eredményei

/a beszédészlelés és beszédhibák mérését logopédus végzi a saját szűrőeszközeivel./

- Aktívan használják kibővült szókincsüket.
- Szívesen beszélget felnőttekkel és társaikkal.
- Minden hangzót hibátlanul képez.
- Beszédritmusa megfelelő.
- Szükségeit érthető formában megfogalmazza;
- Szívesen bábozik, dramatizál;
- Beszéde folyamatos, helyesen alkalmazott kötőszavakkal;
- Szókincse megfelel az elvárható életkori jellemzőknek;
- Helyesen használja az igeidőket, ragokat;
- Minden szófajt használ;
- Beszédében előfordulnak az egyszerű és bővített mondatok is.
- Összefüggően mesélnek, beszélnek, sok kötőszóval.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Képről cselekvéseket, történeteket leolvasnak.
- Észrevesznek, felfedeznek ok-okozati cselekvéseket.
- Kialakul a helyzethez illő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű tiszta beszéd.
- A kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőkészségük, beszédmódjuk, szerep szerinti viselkedésük.
- Képesek a közléseket, jeleket felfogni és arra megfelelő módon reagálni.
- Önálló mese-, versmondás, dramatizáló képességük fejlődik a mesehallgatás, dramatizálás, kommunikáció elemeinek kiemelésével, a szereplők közti kapcsolat megfigyelésével. Bátran használják a mozgás, a pantomim elemeket.

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

6.1.Személyi feltételek Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele nevelésünkben.

Legfontosabb feladatunk:

- Törekszünk arra, hogy személyiségünk modellt, mintát jelentsen a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkát végeznek.
- Megvalósítjuk a nemzeti, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.

Óvodapedagógiai munkát végző dolgozók száma: 3 fő

Óvodapedagógus	Végzettség	Kiegészítő végzettség szakmai
1.Igazgató óvodapedagógus	Főiskola	Közüktatási vezető és pedagógus szakvizsga Pedagógus szakvizsga hagyományismeret szakterületen
2.Nemzetiségi óvodapedagógus	Főiskola	Szlovák Nemzetiségi Óvodapedagógus
3.Óvodapedagógus	Főiskola	Szlovák Nemzetiségi Óvodapedagógus Gyermek és ifj. védelemi szaktanácsadó

A pedagógiai munkát segítő dajkai dolgozók száma: 2 fő

Dajka	Feladatkör	Végzettség
1.Dajka	Pedagógiai munkát segítő dajka a Pitypang csoportban	Dajkaképző, HACCP képzés
2.Dajka	Pedagógiai munkát segítő dajka a Méhecske csoportban	Dajkaképző, HACCP képzés

Az intézmény alkalmazottainak száma: 5 fő.

Intézményünk elsősorban a gyermekek érdekeit szolgálja. Fontosnak tartjuk a családi nevelés értékeire épülő, a szülőt nevelőtársnak tekintő olyan óvodai légkör megteremtését, melyben a

különböző értékeket, tulajdonságokat, kultúrát képviselő gyermekek vidám, játékos, örömteli hangulatban töltik mindennapjaikat.

Törekszünk arra, hogy életszerű körülmények között, humánus légkörben, nyitott, derűs, elfogadó gyermeki személyiség bontakozzon ki. El akarjuk érni, hogy sikerorientált, kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájuk megoldásában aktívan közreműködő autonóm személyiséggé váljanak.

Nevelési koncepciónk eleme a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, az esélyegyenlőség megvalósítása, a társadalomba való beilleszkedés elősegítése, céltudatos, támogató környezettel, a gyermekek fejlettségéhez igazodó cselekvési módokkal és eszközökkel. Fontos feladatunk továbbá a szociálisan hátrányos helyzetű családok körülményeinek feltárása és a megfelelő segítség nyújtása. Nálunk a minőségi munka, az innováció alapkövetelmény, melynek garanciája a munkatársak belső és külső képzése, a minőségirányítási rendszer működtetése és folyamatos fejlesztése.

Fontosnak tartjuk az itt dolgozók belső elégedettségét, kiszámítható, biztonságos pszichés klíma megtartását, javítását.

6.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda területét kerítés védi, a főúttól távol helyezkedik el, mentes a zajártalomtól, a levegő szennyezettségől.

Az épületet nagy területen, zöldövezetű udvar veszi körül, mindazon lehetőséget kínálva, hogy a gyermekek mozgásigényüknek megfelelően önfeledten játszhassanak.

Az udvar a következő lehetőségeket biztosítja:

- 135 m² betonozott terület,
- 11,5 m² terasz,
- 30 m² konyhakert,
- tüzelő tároló épület,
- 600 m² füves, fás terület.

Az udvar a gyermekcsoport számára egybefüggő, játszó- és mozgástevékenységre alkalmas tér. A játéktevékenységhez és a változatos mozgáslehetőséghez szükséges eszközöket folyamatosan bővítjük, az anyagi forrásoknak és az EU normáknak megfelelően.

Az óvoda épületében jelenleg 2 csoportszoba, 2 öltöző, 2 mosdóhelyiség, 1 nevelői-vezetői szoba, 1 fejlesztő szoba, 1 tálalókonyha, található.

Régi építésű óvodánk esztétikailag és funkcionálisan is csak részben elégíti ki minden olyan igényt, amelyet a törvények meghatároznak, és egy korszerű, színvonalas intézménytől elvárhatnak a felhasználók és a dolgozók is.

A berendezési és használati tárgyakban a természetes anyagok dominanciája esztétikai értékközvetítő. Az óvoda berendezési tárgyai a gyermekek testméretéhez igazodva, azok önálló használatát teszik lehetővé, számukra hozzáférhető módon. Stabilitásuk a baleset megelőzését szolgálja, elemeinek variálhatósága változatos térépítéssel a gyermekek közös és elkülönülő játékának alapja.

A berendezési tárgyak, és a játékeszközök további kiegészítésre és pótlásra szorulnak.

Az egészség megőrzése, a kultúrhigiéniai szokások kialakításának és megerősítésnek érdekében minden gyermek jellel ellátott tisztálkodási eszközeit az óvoda, és a szülők közösen biztosítják és kezelik.

Fűtést a központi kazán látja el, cserépkályha kiegészítő fűtéssel. A községben még nincs csatornahálózat. Az óvodában biztosított a hideg – meleg víz ellátottság.

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel

- Az óvoda épülete, helyiségei, az udvar (kert) oly módon vannak berendezve, felszerelve, hogy az a gyermekek igényeit szolgálja, bővítése, karbantartása folyamatos.
- Megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését.
- Elegendő hely és lehetőség van számukra a mozgás-és játékigényük kielégítésére.
- A gyermekek által használt eszközök biztonságosak, folyamatos biztonságukra figyelünk. Minden felszerelés a baleset megelőzését szolgálja.
- Az óvoda megépülése óta ugyanazon munkakörnyezetet biztosít az alkalmazottaknak, de lehetőséget teremt a szülők fogadására.
- Az óvoda dolgozóinak munkakörnyezete az intézmény megnyitása óta ugyanazon feltételeket biztosít. Nem rendelkezünk megfelelő öltözőhelyiséggel, zuhanyzóval, mosdóval, irodával, logopédiai, ill. óvónői és torna szobával, szertárral, raktárral, mosó, szárító, vasaló helyiséggel.
- A szülőket a csoportszobákban, vagy többfunkciós irodában, tudjuk fogadni, ezen helyiségekben szükség szerint megfelelő körülményeket biztosítunk számukra.

Nevelési programunk végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkánkat segítő eszközeink a kötelező (minimális) eszköz ellátottságra vonatkozó 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet szerinti beszerzésének ütemezése megtörtént, illetve folyamatosan törekszünk azok teljesítésére. A rendelkezésre álló eszközöket az 1 sz. melléklet tartalmazza.

6.3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés időkeretei

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az óvodai élet megszervezésének elvei:

- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a folyamatosság és a rugalmasság jellemezze.
- Családias légkör kialakítása;
- A heterogén csoportokban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire;
- Törekszünk a várakozások, monoton cselekedtetések teljes kiküszöbölésére;
- A gyermek minden tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát.
- Kialakítjuk a harmonikus arányokat a tevékenységek között, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a

gyermeknek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

Napirendünk időkerete 11 órás óvodai nyitva tartáson belül:

➤ játék és szabadidős tevékenység	5 óra 30 perc
➤ étkezés, pihenés	3 óra
➤ öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1 óra 25 perc
➤ komplex foglalkozások naponta	35 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események, stb. hatására.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később, az iskolára való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenysége, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóság fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. (Isd: egészséges életmód).

A nevelés tervezése

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően.

A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, *féléves* periódusokban gondoljuk át, konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan része a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.

A gyermeki személyiség fejlesztése az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartamának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődését a külön személyre szóló személyiség lapon követjük figyelemmel. Ebbe a dossziéba kerül a Szakszolgálat véleménye, melyik gyermekkel mit és hogyan kell fejleszteni.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Heti nevelési-tanulási tervkészítés
- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- A nevelőmunka folyamatos tervezése, értékelése
- Negyedéves tervezőmunka készítése

6.4. Az óvoda kapcsolatai

6.4.1. Gyermekek, szülők és óvodapedagógusok kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Alapelvek:

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt, elfogadjuk még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk.
- A szülőkkel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a szülő képes elfogadni.
- A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával.
- Elismerjük és elfogadjuk a család szokás és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.
- Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit, politikai álláspontját.
- Mindaddig a család magánügyének tekintjük a családban történeteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermek fejlődését, testi és lelki épségét veszélyeztetik.
- A gyermekek testi bántalmazásának, lelki sanyargatásának legkisebb gyanúja esetén is azonnal fellépünk.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli tisztelete és védelme.

Cél:

- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a nevelőpartneri viszony kialakítása és működtetése;
- Olyan nevelői hatások érvén a gyermekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek fejlődését.

Feladat:

- A kapcsolattartás eddigi formáit minden nevelési év elején ismertetjük a szülőkkel;
- Új kapcsolattartási formák kidolgozása a szülők bevonásával;
- Szülői szervezet létrehozásának és működésének támogatása;
- Pontos információátadással segítjük a pontos tájékozódásukat;
- A PP véleményezésének megszervezése- véleményüket figyelembe vesszük;
- Első szülőértekezlet alkalmával ismertetjük a PP-ot és a Küldetésnyilatkozatunkat.
- Az egységes nevelői ráhatások érdekében fejlődés-lélektani, pedagógiai előadásokat is szervezünk külső meghívott szakemberekkel is;
- Éves együttműködési terv közös elkészítése

A kapcsolat formája	Célja	Módszere	Határideje
Beiratkozás Családlátogatás	Ismerkedés a szülővel és a gyermekkel, ismerkedés az óvodával	Egyéni beszélgetés, az óvoda megtekintése	Az önkormányzat által megjelölt időpontban.
	A család nevelési stílusának, a gyermek életkörülményeinek megismerése. Melyek az előzetes várakozásaik, mit várnak az óvodától. Miért választották a mi intézményünket? Szülő és pedagógus közti bizalmi kapcsolat erősítése.	Játék és beszélgetés a gyermekkel, beszélgetés a szülővel.	Minden tanév elején, ill. az új gyermek érkezését megelőzően, legkésőbb október 15-ig.

Szülői értekezletek	PP megismertetése, az óvodai élettel kapcsolatos információk megbeszélése. A gyermekcsoport életének, tevékenységeinek bemutatása. Beszoktatás jellemzői. Pedagógiai előadások a nevelés egy-egy területének bemutatásával. A fejlődés-lélektani ismeretekről tájékoztatás a szülők kívánsága szerint. Jellemző nevelési problémák megbeszélése. Az iskolaérettség jellemzői.	Előadások, helyzetelemzések tájékoztatások, beszélgetések	Szeptember, november, február és április hónapban
	A gyermek egyéni fejlődésének, a nevelés eredményeinek, egyéni módszereinek és a problémáinak megbeszélése.	Egyéni beszélgetés	Havonta 1x, faliújságon megjelentetett időpontban. Egyeztetett időpontban: évente minden gyermekről minimum 1x
Fogadó órák	2 napos betekintés az óvoda mindennapjainak folyamatába. HOP gyakorlati megvalósítása, megfigyelési szempontokkal a szülők tájékozódásának segítése a gyermekük csoportbeli tevékenységéről.	Megfigyelések, egyéni és közös megbeszélések.	Februárban és óvodai beiratkozás előtt, szükség szerint egyénileg is.
Nyílt napok			
Szülői közösség képviselői	Szülői feladatok koordinálása, szülők érdekképviselése, közös munkák tervezése, szervezése	Értekezlet, megbeszélés Közös munka,	Nevelési év elején és szükség szerint. Alkalomszerűen
Családi munkadélután	Az óvoda játékainak, kertjének felújítása, karbantartása Közös készülődés vmely gyermeki ünnepre	beszélgetés	

Nyílt ünnepek Mikulás, Farsang, Anyák napja, Vadvirágnap Évzáró	Közös élmények, az óvoda és család közötti kapcsolat mélyítése.	Szervezés, beszélgetés, szülők bevonásával.	December, február, május és június hónapban
Munka délután	Az óvodai környezet szebbé tételével együtt összefogással	Szervezés, beszélgetés	Évi 1 alkalommal
Kirándulás	Lásd, mint fent.	Kirándulás	Évi 1 alkalommal

6.4.2. A külső kapcsolatok rendszere

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolat kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező.

Közvetett partnerek:

Partnerlista a pedagógiai munkát érintők köréből:

Közvetett partnerek:

- Fenntartó Önkormányzat
- Szakszolgálat
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Családsegítő Központ
- Tanulási képességeket vizsgáló bizottság
- Gyermekorvos - védőnő
- Szlovák önkormányzat

Cél:

- PP céljainak megvalósításához a közvetett partnerek támogatásának megnyerése;

Feladat:

- a partnerek számontartása a partnerlistán, kapcsolattartó személyek megjelölése, felkérése;
- folyamatos kapcsolattartás;

Az együttműködés formái:

- értekezletek;
- levelezés
- kölcsönös látogatás és tájékozódás.

Az óvoda működése, a gyermekek szociális-, gyermekvédelmi és nevelési ellátása érdekében rendszeres kapcsolatot tart fenn más intézményekkel, az óvodavezető, vagy megbízottak útján. Így a :

Fenntartó önkormányzat

- Az igazgató részt vesz meghívás alapján a képviselőtestületi üléseken, beszámolót tart az éves munkájáról, meghívja a testület tagjait az óvodai rendezvényekre.
- A gazdasági együttműködés szabályait külön megegyezésben rögzítjük

Gyermekjóléti szolgálat, családsegítő

- Jelzőrendszeri tagként folyamatos az együttműködés

Szakszolgálat

- A gyermekek fejlesztésének iskolára alkalmasságának, iskolaérettségének elbírálásában szükség szerint közreműködő szakszolgálattal az igazgató állapodik meg az együttműködés formáiban.

Egyház

- Biztosítjuk a helyet és az időt a szabad vallásgyakorlásra

Gyermekorvos, gyermek fogászat

- Évente egyszer felméri a óvodások fizikai állóképességét, felméri az iskolába menő gyermekek szomatikus fejlettségét. Évi 1 alkalommal szűrővizsgálatot szervez.

Védőnő

- Az óvodával rendszeres kapcsolatot tart.

Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat

- Közös programok, rendezvények szervezése, részvétele az óvodás gyermekekkel.

Nemzetiségi illetve más óvodával való kapcsolattartás:

- Kölcsönös tapasztalatcsere
- Egymás programján való részvétel
- Ünnepségek megszervezése, részvétele
- Kirándulás

Szlovák testvértelepülések (Muzsla, Brusno) intézményeivel (óvoda, iskola) való kapcsolatfelvétel. A Mogyorósbányai Nemzetiségi Óvodával és a Pilisszentkereszti Nemzetiségi Óvodával való kapcsolattartás: óvodalátogatás, bemutató foglalkozás megnézése, tapasztalatcsere.

Együttműködés az iskolával:

A köznevelési törvény értelmében: 72.§ (2) „A szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát, iskolát, kollégiumot. „

Partnereink: a Szentendrei Általános Iskolák.

Cél:

- A gyermekek érezzék jól magukat az iskolában;
- Az óvoda-iskola átmenet legyen zökkenőmentes.

Feladat:

- Iskolalátogatás a gyermekekkel;
- Együttműködés az iskola alsós tanítóival
- A kimenet mérése, az eredmények egyeztetése, a tapasztalatok beépítése a nevelőmunka tervezésébe és gyakorlatába;

Az együttműködés formái:

- A gyermekekkel közös és kölcsönös intézménylátogatás;
- Képzések, továbbképzések, tapasztalatcserek.

7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A személyiségfejlesztést biztosító tevékenységek

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és a saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermekkor első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenysége, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Cél

- Örömmel és bátran válogassanak játékeszközök és tevékenységek között;
- Váljanak képessé játéktevékenységük kezdeményezésére, megszervezésére;
- Szívesen játszanak társaikkal, legyenek képesek a szerepek elosztására és a szabályok felállítására;
- Tartsák tiszteletben társaik magányos játékra való igényét;

Feladat:

- A napirenden belül nyugodt légkört, helyet, időt, eszközöket és az élményszerzési lehetőségeket biztosítsunk az elmélyült játék feltételeinek megteremtésére, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus - szerepjátékhoz, konstruáló játékhoz, a szabályjátékhoz.
- Teremtsünk meg a lehetőségeket az egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagok biztosítására
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtsünk a sokszínű játék kialakulásához
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználásával hozzájárulunk a játék fejlesztéséhez
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartjuk
- Szükség esetén bekapcsolódunk a játékba, együtt játszunk a gyermekekkel
- A játék folyamatában tudatos jelenlétünk biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- Értelmi képességet fejlesztünk (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését kielégítjük

- Lehetőséget adunk a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően tevékenységet biztosítunk
- A gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladat tudatát fejlesztjük
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerhetik

A tevékenység megszervezése

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréshez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett „játékos módszerekkel” nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet – különösen a játékban – nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi manuális, vagy mozgásos kapcsolat tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. A nevelési folyamat szélességben és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni. A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; az, amit a kisgyermek fel fog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebbé válhat. A tevékenységközpontú programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetből hoz az óvoda, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakkal vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagáló készségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben, a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti.

Gondoljunk például a társakkal való együtt játszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményező-készség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá - fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játékszituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

7.1. A játék a tanulás legfontosabb színtere

A játék a legfontosabb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert benne minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség megjelenik.

Óvodánkban a tanulás alapvetően életszerű és érzelmi megközelítésű, egyéni tapasztalatszerzésen, élménygyűjtésen alapul. Szabad alkotásokkal, logikai konstrukciókkal, rengeteg mozgáslehetőséggel valósul meg, segítve önkifejezésük, tudásvágyuk, és személyiségük természetes fejlődését.

Kedvező helyzeteket és kereteket teremtünk arra, hogy az érdeklődésüket felkeltsük és fenntartsuk eszközökkel, könyvekkel, kirándulásokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel, érzelmi motivációkkal.

Hagyjuk kibontakozni a különleges kívánságokat, pl. különleges ős és egyéb állatok, növények, bolygók és az űr érdekességeinek magyarázatával, képnézegetéssel, beszélgetésekkel és ezek feldolgozásával, mozgással, vizuális tevékenységgel, történetekkel, kommunikációs játékokkal.

Helyt adunk tehát a gyermeki megismerésben a világ felfedezésére, kíváncsiságuk, közlésvágyuk kielégítésére a tervezett hagyományos anyagon túl is.

Ötéves korig a tanulás kötetlen formában történik. Kivétel ez alól a tervezett mozgásos tevékenység, a sport, valamint azok a programok, amelyeken az egész csoport részt vesz: kirándulás, színház, vásárlás.

A kötetlenség egyéni vagy mikrocsoportos tevékenységet jelent, amelyben a gyermekek öntevékenyen részt vesznek, az óvodapedagógus azonban tudatosan tervez. A tervezett témakörök feldolgozása nap, mint nap folyamatosan, játékosan, a játékidőben történik.

Minden hónap más és más témakör körül forog: évszak, közlekedés, testünk, ünnepek. Ötéves kortól a kötelező foglalkozásokat a délelőtti folyamán szervezzük. Az óvodapedagógus az egy hétre tervezett keretanyagot a saját döntése alapján osztja be a hét napjaira, melyben minden terület komplexen szerepel. Az adott napon a témakörök feldolgozásával mindig más tartalom kap nagyobb hangsúlyt.

A játék a tanulás legfontosabb színtere

- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában.
- A barkácsoláskor létrehozott eszközt felhasználják játékaikban és a dramatizáláshoz. Konstruáló játékokból bonyolultabb alkotásokat készítenek.
- Játékhelyzetekben újraalkotja a felnőttek tevékenységét

- Kedves játékszereit is át tudja adni.
- Szívesen bábozik, dramatizál.
- Szívesen vesz részt a szabályjátékokban, egészséges versengés jellemzi: vereségit, győzelmeit elfogadja.

7.2. Társas, közösségi tevékenység

Cél:

- Tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.
- A kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztése.
- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladat

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapokat biztosítsunk a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Egymás közötti bizalom kiépítésére törekszünk. (óvónő-gyermekek, gyermek-gyermekek között)
- A gyermekcsoportokban az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességét kialakítjuk és gyakoroltatjuk.

A tevékenység megszervezése

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambíciójukat, vágyaikat képesek a közösség keretein elül is megvalósítani. Az élet is ilyen.

Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A célunk az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. A gyermekek egymás közötti és a felnőttekkel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építenünk.

Az óvodánk nyitottsága nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítjuk a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő, óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelő munkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

A fejlődés várható eredménye

- Az eddig kialakult óvodai szokások a gyermekek igényévé válnak.

- A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók után.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és a társaik közlését, kérdését.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását.
- Felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nem tetszés, öröm, biztatás, szomorúság).
- Spontán alakuló kiscsoportokban képesek együttműködni egy-egy tevékenység, feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.

Művészeti tevékenységek:

7.3. Mese - vers, dramatikus játékok

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átléltető szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal elvezet a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotban eleven, belső világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Óvodánkban egyaránt helye van a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Cél:

- Örömmel hallgassanak népi és klasszikus, értékes modern mesét, verset, elbeszéléseket.
- Alakuljon irodalmi érdeklődésük és fejlődjön ízlésviláguk.
- Szorongásaik, félelmeik oldódjanak.
- Irodalmi tapasztalataikat alkalmazzák konfliktusaik megoldására, indulataik kezelésére
- Örömmel vegyenek részt, mesék versek felidézésében, újraalkotásában, dramatizálásban, bábozásban
- Gondosan bánjanak a könyvekkel.

Feladat:

- Oldott légkört és együttlétet biztosítunk.
- Mesesarkot alakítunk.
- Megragadjuk azokat az alkalmakat, amikor a gyermekek mesélhetnek, verselhetnek.
- Spontán és kötetlen kezdeményezésekkel szervezzük irodalmi tevékenységeinket.
- Könyvvél és a nélkül mesélünk, verselünk, gesztusainkkal, mimikáinkkal, a szöveg hangsúlyozásával életszerűvé, élvezetessé tesszük a közölteket.
- Az irodalmi anyagot gyakran ismételtetjük, lehetőség szerint mozgással és énekkel kísérve.
- Kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek.

A tevékenység megszervezése

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt

tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A vers-mese témakör elvi tartalma:

➤ A 3-4 évesek anyaga:

Népi mondókákból, rigmusokból, ritmikus zenei hatású, játékos versekből álljon össze. Olyan meséket válasszon az óvónő, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Fontos ebben az életkorban a testi közelség. A fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában (ölbeli játékok)

➤ A 4-5 évesek anyag:

Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei. A mesék már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus – realiztikus mesék. Az óvónő segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot.

➤ Az 5-6-7 éves kor anyaga:

A mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus – realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyerekek a meseregényeket is szívesen hallgatják.

A fejlődés várható eredményei

- Játék közben oda illő szövegeket, rigmusokat mondogatnak.
- Tudnak 8-10-12 mondókát, 6-8 verset.
- Szeretik a tréfás és tündérmeséket.
- Pihenés előtt szívesen hallgatnak folytatásos mesét.
- A kedvelt mesehőseikkel megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Meséket dramatizálnak, báboznak, lerajzolnak egy-egy meserészletet.

7.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc Óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és a zenei kreativitásának alakításában. A zenehallgatási anyag megválasztásánál óvodapedagógusaink figyelembe veszik a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Cél

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Közösségi élmények nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül.

Feladat:

- A zenei fejlődéshez alapvető feladat a gátlások feloldása.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- Fontos, hogy a gyerekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek. A megfelelő légkör biztosítja az érzelmi motiváltságot.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A tevékenység megszervezése

Az óvodai ének - zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományőrzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermek ismereteit és alkalmat

adnak a képességek fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományőrzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése. Programunkba építjük a táncpedagógus meghívását a tervezett ének-zenei tevékenységre, melyről előzőleg a szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket.

A fejlődés várható eredményei

- Élvezettel hallgat zenét.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni
- Tud társaival térformákat alakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
- Tud élvezettel irányítás nélkül néhány dalos játékot.
- Felismeri a halk-hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísélni.

7.4. Rajz, mintázás, kézimunkaA rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének óvodánkban. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Óvodapedagógusaink egész nap folyamán teret és lehetőséget biztosítanak az alkotás igényére, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Ezen tevékenységek teszik vonzóvá gyermekeink számára (fejlettséghez és képességeikhez igazodva) a képi - plasztikai kifejezőképesség, komponáló- és rendezőképesség alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését.

Cél:

- A gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- A gyermekek tér – forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

- A vizuális percepció fejlesztése.
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességeinek fejlesztés (különböző anyagok és technikák megismertetése).
- Az alkotás örömének megtapasztaltatása.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása

Feladat:

- Spontán ábrázolás támogatása, kötetlen kezdeményezések szervezése;
- Megfigyelési, tapasztalatszerzési, tanulási lehetőségek, élmények biztosítása;
- Feltételek folyamatos biztosítása: /hely, idő, eszközök, /
- Esztétikus környezet biztosítása;
- Megismertetni a gyermekeket a különböző anyagok, a rajzolás, mintázás és a kézi munka technikai alapelemeivel és eljárásaival
- Eszközhasználat megtanítása;
- Kézművesek meghívása, munkájuk bemutatása.
- Műalkotások megismertetése.

A tevékenységek megszervezése

Állandó helyet biztosítunk az ábrázolás azon eszközeinek, amelyeket a gyermekek a nap folyamán bármikor balesetmentesen használhatnak. Rendszeresen és szívesen végzünk a gyermekek előtt, vagy velük együtt ábrázoló-tevékenységet. Játékidőben elsősorban kiegészítő eszközök készítésére ösztönzünk, de támogatjuk a játékból kihúzódó gyermekek ábrázolótevékenységét is. Kötetlen tevékenységet mikrocsoportos forma keretében ajánlunk a gyermekeknek ábrázoló-feladatokat. A kezdeményezés általában az anyagok és eszközök előkészítésével kezdődik, amelybe bevonjuk a nem játszó gyermekeket is, ezzel motiválva. Arra törekszünk, hogy kis csoportban minden gyermeknek megfelelő eszköz és óvónői figyelem, idő és hely jusson. A szennyeződéssel járó tevékenységek előtt a gyermekek ruhájának megkímélésére festő-ruhát vesznek. Minden tevékenységet dicsérünk, az elakadókat buzdítjuk, ha a gyermek kéri, tevékenyen segítjük. Új technikákat megtanítunk, gyakorlunk. Sokféle tapintással szerezhető tapasztalatot adunk. A gyermekek alkotásait megjelöljük, ellátjuk dátummal is. Az elkészült műveket kiállítjuk, a gyermekekkel saját dobozukba helyezzük el, és a szülők részére összegyűjtjük, akik figyelmét felhívjuk arra, hogy a gyermeke munkáit csak önmagához hasonlítsa. Sokféle anyaggal és eszközzel dolgozunk: rajzolunk, festünk, agyagozunk, ragasztunk, nyirkálunk a papírból és textilből, varrogatunk merkelőtűvel papíron és textilen. Alkotunk a természetben található anyagokból, falevélből, tojáshéjból, fakéregből, kavicsokból, s minden olyan anyagból, amelyet tudásunk és fantáziánk szerint alkalmazni lehet és tudunk. A nevelési területek komplexitására törekszünk, a természetben talált és gyűjtögetett anyagok felhasználásával

hozunk létre alkotásokat, s általában arra nevelünk, hogy a gyermekek meglássák, hogy miből mit lehet létrehozni, mi mire hasonlít, miben mit lehet meglátni, vagy belelátni. A gyermekek fantáziáját, egyéni kifejezőképességét fejlesztjük, az általunk elképzelt konkrét produktum nem korlátozhatja a gyermekek egyéni teljesítményét és fantáziáját. A vizuális nevelés eszközei mindig elérhető, konkrét helyen vannak a csoportszobában. Ezek elsősorban a zsírkréta, a ceruza, a rajzlap vagy más papírok, az olló, és a ragasztó. A gyermekek szabadidőben mindezt választhatják, dolgozhatnak vele. Hetente legalább egy-két alkalommal néhány perces „ábrázolás-figyelő” tevékenységet folytatunk, amikor értő odafigyeléssel a játékidőben firkálgató és rajzolható gyermekek produktumait elemezzük. Hetente egy alkalommal kitüntetett szerepe van a vizuális nevelésnek, ezek az úgynevezett kezdeményezési alkalmak. A teremrendezés, az asztalok, összetolása jelzi a gyerekek számára, hogy most érdekes manipulatív tevékenység következik. Ennek során először sok-sok agyagozási, sarazási tevékenységet biztosítunk, mert ez az anyag ősi, s sok-sok generáción keresztül átörökölt. Az eszközök megválasztásánál a természetes anyagokat részesítjük előnyben, ezért kerüljük a mesterséges, rideg vegyi anyagokat. Amikor festünk, a gyermekek finommotorika fejlettségének megfelelően, nagyobb méretű eszközt adunk a kezükbe, ezek például a 8-10-es számú ecsetek. Az alkalmazott temperafestékeket előre kikeverjük, úgynevezett „lágú tejföl” sűrűsége, s néha játszunk színkeverési játékokat is. Folyamatosan szóban kiemeljük az eszközök tulajdonságait, plaszticitását, s ezzel a szókincsüket, verbális kifejezőképességeiket formáljuk.

Énekelgetünk, ritmizálunk, skandálunk és mondókázgatunk az alkotó tevékenység közben, mert ez a komplexitás alapja, s a jó, oldott légkör kifejezője. Minden kezdeményezést dicsérünk a gyermekek előtt, egyénileg az őszinte javító szándékú kritika segítségével fejlesztjük a gyermeket. Alkalmat adunk a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére.

A fejlődés elvárt eredménye

Megvalósulását megfigyeléssel mérjük minden korcsoportban:

- Örömmel, saját kezdeményezésre ábrázol;
- Képpalkotásban kifejezi élményeit;
- Képes a téralakításra- térbeli viszonyokat felismeri;
- Változatos technikákat ismer, és alkalmaz;
- Képes közös ábrázoló tevékenységre;
- Felismerhető részjegyekkel ábrázol embert;
- Változatosan használja a színeket, amelyeket meg is nevez;
- Létrehoz kiegészítő játékeszközöket;
- Díszítómunkát végez;

- Szívesen nézeget népi és műalkotásokat.

7.6. Mozgás, mozgásos játékok

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását és a testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarat tényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelésünk minden napján biztosítjuk. (az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve).

Mindennapos mozgás

Cél:

- Motoros képességek fejlesztése: kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, ízületi mozgékonyaság és hajlékonyság.
- Fejlődjön a gyermekek természetes mozgása: járás, csúszás, mászás, futás, ugrás, dobás, támasztás, függés, egyensúlyozás;
- Ismerjék meg a gimnasztikát, néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű, változatos testnevelési játékokat;
- Mozgásuk legyen összerendezettebb, biztonságosabb, fejlődjön tér- és időbeli tájékozottságuk.

Feladat:

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Sokoldalú mozgáspasztorlatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását

A tevékenység megszervezése

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés.

A 3-7 éves gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán, tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra.

Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi mozgást lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltételei biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi mozgás hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók, és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A mindennapos mozgás objektív feltételei:

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a tevékenységet döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. Ehhez csupán mozgatható kis kapuk szükségesek. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. A fák között érintő magasságban kifeszített kötélnek a gyerekek. Az udvar, különböző részein –

különösebb megmunkálás nélkül – lefektetett és lazán rögzített farönkök kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére.

Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban.

Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, játékeszközök, stb.) felhasználható a mindennapi mozgás feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi mozgásra is. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos mozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyerekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek.

A mindennapi mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járás, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekekkel végezhető gyakorlatok képezik. Természetesen ide tartoznak a mozgásos játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretébe beépíthető.

Az adaptált programunkban az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi mozgás 20-30 perce alatt tervezett mozgásos tevékenységet tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg mozgásos játékokkal tölti ki az időt.

A fejlődés várható eredményei:

- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon;
- Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni;
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat;
- Tud ütemtartással járni;
- Tud helyben labdát vezetni;
- Tud egykezes felső dobással célba dobni;

- Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban;
- Tud néhány mozgásos játékot, (futó, fogó játék) irányítás nélkül játszani;
- Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.

7.7. Külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatot szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Cél:

- A gyermekek ismerjék meg, szerezzenek tapasztalatokat, közvetlen és tágabb környezetükről, emberekről, növényekről, állatokról, természeti jelenségekről.
- Alapvető összefüggéseket ismerjenek fel.
- A természet szeretete, megóvása váljék igényükké.

Feladat:

- Olyan feltételeket teremtünk meg, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítunk minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéséhez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Biztosítjuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, lehetőségeinkhez mérten próbálkozunk kisállatok tartásával is.
- A természet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, elmélyítése.
- A gyermek rávezetése a természetben végbemenő egyszerű változások okaira.
- A megismerési tevékenységhez biztosítjuk a feltételeket spontán vagy szervezett formában (téma, hely, idő, eszköz)

- A gyermek meglévő ismereteire alapozva, lehetőséget adunk, hogy az alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játék, egyszerű kísérlet alkalmával minél több érzékszerv bevonásával tapasztalhasson.
- Gyermek közelbe hozzuk, segítjük a szervezett, és spontán szerzett tapasztalatok feldolgozását.
- Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A tevékenység megszervezése

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt tevékenységeknek, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására. Az óvodai tevékenységek rendszerének hagyományos felosztása az iskolától átvett valóságot modellezi és így már az óvodában megkezdődik a világról a gyermek felé áradó észlelések, tapasztalatok, ismeretek szétaprózódása, ezért okoz nehézséget az összefüggések meglátása és megértése a gyermek számára.

A tevékenységközpontú programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermekeknek. A séták, kirándulások a faluban, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élsarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex tevékenység tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi tevékenységnek. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén

értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fel lehet és fel kell készítenünk a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvehető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe. A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

Ez a komplex tevékenység hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok. Az általunk nevelt gyerekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét. Fontos a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelés.

Törekedjünk arra, hogy a gyerekeket olyan hatások érhék, amelyek környezetünk felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik. Hívjuk fel a figyelmet, hogy a természet, látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik. Végezzenek egyszerű kísérleteket. Figyeljenek a gyerekek közvetlen környezetük tisztaságára, ne szemeteljenek az óvodában

Az általunk nevelt gyerekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét. Fontos a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelés. Az udvaron lehetőséget kell biztosítani a gyerekeknek, hogy részt vehessenek a kert gondozásában (levélsöprés, locsolás, hólapátolás, stb.). Kirándulások alkalmával fel kell hívni a gyerekek figyelmét, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma, ne szemeteljenek, ne hangoskodjanak, ne törjenek le ágakat, ne szedjék le a védett vadvirágokat. Ebben a felnőtteknek kell példát mutatni. Felhívjuk a figyelmet a környezetszennyezés romboló hatására, megbeszéljük, hogy lehetne ezt megelőzni, helyrehozni.

Figyeljenek a gyerekek közvetlen környezetük tisztaságára, ne szemeteljenek az óvodában.

A fejlődés várható eredménye

- Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, felismerik a napszakokat, különbséget tesznek az évszakok között, megfigyelik az évszakok és élőlények egymásra gyakorolt hatását, az általuk ismert állatokat különböző szempontok szerint csoportosítják, ismereteik kibővülnek az ember munkájáról. Önállóan és esztétikusan elvégzik a napos feladatokat.
- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény (bölcsőde, iskola, orvosi rendelő, posta) rendeltetését.
- Felismerik a napszakokat. Különbséget tudnak tenni az évszakok között.

7.8. Matematikai tartalmú elemek, tapasztalatokCél:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, tapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

Feladat:

- Sokféle tevékenység lehetőségének a biztosítása a tapasztalatszerzésre
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az óvodánkban a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta - modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett tevékenységek

A tevékenység megszervezése

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen az, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelésünk építhet ezekre a korai tapasztalatokra még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

- Az első szint: bevezetés a matematikába – általában a gyermek 5. életévéig tart.
Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.
- A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7 életévben.
Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.
Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetése rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen

nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel szervezett tevékenység keretében, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógusaink feladata, hogy olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítsunk, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben tesszük lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

- A komplex tervezett matematikai tevékenység során vagy kötetlen kezdeményezéseken minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodunk. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve valósítjuk meg.

A fejlődés várható eredményei:

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról szabadon elmondják saját gondolataikat.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatni, mennyiségeket összemérnek, tárgyakat számolnak legalább tízig.
- Tükörrel való tevékenységük tapasztalat - és élményszerzésre szolgál, térben ismerik a jobb és bal irányokat, értik és követik az irányokat.

7.9. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A gyermek, munka jellegű tevékenységei:

- Önként végzett aktív tevékenység
- Tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége
- A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik fajtája

Cél:

- Tanulják meg a legszükségesebb eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatát;
- Tapasztalják meg, hogy az elvégzett munka mások érdekeit is szolgálja.
- Tanulják meg az egymás és a felnőttek munkáját megbecsülni.

Feladat:

- Minden gyermeknek biztosítunk lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítunk olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adunk lehetőséget a gyermeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Az óvodapedagógus tudatos pedagógiai szervezésével, a gyermekekkel való együttműködéssel fejleszti a konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejleszthető értékeit.
- Sok dicsérrettel és buzdítással növeljük a gyermekek aktivitását.
- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.

A tevékenységek megszervezése

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejti ki a már említett nevelő -fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondunk: alapvető körülmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégeznek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időközönkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá. A munka megosztása során fontos

feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan oly módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. Adaptált programunk szerint a munkára nevelés általános értelemben magába foglalja a termelést, a gazdálkodást is, azaz a valódi értékteremtő képességek fejlesztését. Nekünk az óvodában ennél kevesebbel kell megelégednünk, azonban ez nem jelenti azt, hogy ne tudnánk megismertetni a gyerekeket a munka társadalmi értékével. Vegyük például azt, amikor a gyerekeink a szülők segítségével papírt gyűjtenek és a pénzből kirándulni vagy fagylaltozni visszük az óvodásainkat. Óvodában a gyermekek névnapjukon süteménnyel, szörppel vendégelik meg társaikat. A gyerekek képesek felfogni, hogy munkájuk eredményeként kirándulni mehetnek, játékot, meséskönyvet vásárolhatnak. Ez értékteremtés, ami alatt itt anyagi értéket értünk, de felfogásunkban az érték nemcsak materiális, hanem szellemi, erkölcsi, esztétikai, stb. értéket egyaránt jelent. Véleményünk szerint a kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható.

Fontosnak tartjuk tehát az óvodában az élősarok kialakítását és kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek. Óvodai kert alatt valódi kertet értünk, ahol a zöltségek és a virágok mellett gyümölcsfák is vannak. Ilyen kertből a termést akár értékesíteni is lehet, de amennyiben az óvoda maga használja fel a termést, a gyerekek megérezhetik, megérthetik annak valódi értékét. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon, s gyermekek rendelkezésére álljanak.

A fejlődés várható eredménye

- Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
- A tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében segédkezik, majd a helyükre gondosan visszateszi azokat.
- Részt vesz a kerti munkákban.
- Az étkezőasztalt pontosan és esztétikusan megteríti.
- Étkezés után segít az evőeszközök elrakodásában.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen végez munka jellegű tevékenységeket.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.

- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára.

A tevékenységben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánpótlásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja:

- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.
- Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építsen a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái óvodánkban:

- Az utánpótlásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás
- A spontán játékos tapasztalatszerzés
- A cselekvéses tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- A gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése

A jogszabály előírása szerint kötelező a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét rögzíteni szükség szerint, de legalább fél évente. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció - **Fejlődési Napló** - tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell. Minden óvodapedagógus tudja, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon-követése, megfigyelése, elemzése értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése. Az óvodapedagógusi munka hatékonyságát a csoport egészének neveltségi szintje mutatja, amelyhez csoportonként tényfeltáró elemzés is társul.

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatással elkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis felvételével. A gyermek fejlődését fejlettségmérő lapon rögzítjük, és követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig (általános nevelési területek). Megfigyeléseinket folyamatosan rögzítjük, az elért fejlettségi szintet dátummal regisztráljuk. *Az ezeket az információkat tartalmazó dokumentumokat a gyermek személyiségdossziéjában „Fejlődési Napló” címen tároljuk. A gyermek rajzfejlődésének főbb állomásait mutató produktumait egybegyűjtjük (pl. emberábrázolás).* Amennyiben a gyermek valamely szakszolgálat által készített szakvéleménnyel is rendelkezik, úgy ez a dokumentum is bekerül a dossziéba.

A gyermek fejlődéséről, a Fejlődési Naplóban rögzített adatokról mindenkor – egyéni fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy részt vettek a tájékoztatáson, illetve nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

8. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

➤ ***Testi érettség:***

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

➤ ***Lelki érettség:***

Az egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél megjelenik az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

➤ ***Beszéd, kommunikáció***

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot.

Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

➤ ***Általános tájékozottság***

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.

Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.

Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyeket a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

➤ **Szociális érettség:**

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Feladattudata alakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az öt éves kortól (2014.09.01.után a hároméves kortól) kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

9. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődését segítő feladatok

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek:
  - a) sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)
  - b) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)
  - c) kiemelten tehetséges gyermek

- A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HH, HHH)

Célunk:

A gyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezetben nevelkedjen.

9.1.Beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Feladataink:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- Alkalmazkodó képességük, önállóságuk, együttműködésük fejlesztése.
- Egyénre szabott fejlesztő programok készítése.
- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenykedtetés, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

9.2.Kiemelten tehetséges gyermek

A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé. A gyerekeknél tehetségre irányuló hajlamról, tehetségigéretről, tehetségcsírákról beszélhetünk, melyek korán megmutatkozhatnak (művészi és pszicho-motoros képességek, zenei képességek, rajzkészség, stb..).

Tehetséges gyermek jellemzői:

- érdeklődő, kritikus, gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, elmélyült, egyenlőtlen fejlődés jellemzi, energikus, stb..
- átlag feletti általános képességű (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális)
- kreatív (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)

- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció

Feladatunk:

- A tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése a Fejlődési Naplóban
- Segíteni, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.
- A tehetséges gyermek erős oldalának, differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése.
- Az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása (párhuzamos tevékenységek, rugalmas napirend, szabad játék)
- Komplexitás, az egész személyiség fejlesztése
- Folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció
- A fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik.

9.3.Sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

Minden sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése szakember bevonásával történik. A fejlesztés céljait a szakértői bizottság diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- Hátrányok csökkentése.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A lassabban fejlődő részképesség funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.

Feladat:

- Befogadó szülői környezet kialakítása.
- A napi életritmusba a segítő, speciális tevékenységek beépítése, melyek a gyermek felzárkóztatását segítik elő.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkcióinak fejlesztése, szakemberek segítségével.

- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- A gyermek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet, fejlesztő program készítése, a szakvélemény alapján.
- A fejlesztésben közreműködő pedagógusnak évente legalább egy alkalommal rögzíteni kell a fejlesztés eredményét.
- Interperszónáliskapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

A feladatok teljesítését a következő személyi feltételek megléte biztosítja:

- Logopédus,
- Fejlesztő pedagógus
- Mozgásfejlesztő pedagógus
- Rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek.

9.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermeke esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Cél:

- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyermekek elfogadtatása a csoportba járó gyerekekkel. Az óvodai csoport mindennapi életébe, a közösség munkájába történő bevonásuk. A beszédben akadályozott gyerekek képesek legyenek valamilyen módon megértetni önmagukat, a szakemberek segítségével az expresszív beszédük fejlesztése. A beszédbeli akadályozottságuk ellenére képesek legyenek az iskolához szükséges képességek elsajátítására.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek másságának elfogadtatása az óvodai közösséggel. A sérülésükből adódó hátrányok kompenzálása más területeken. A helyi szakemberek segítségével az iskolára való felkészítésük.

- A hiperaktív gyermekek magatartásproblémáiból adódó konfliktusok kezelése, elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodai magatartási normák megtanítása, iskolára való felkészítésük.

Feladat:

- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyerekek logopédiai terápia során történő megsegítése, beszédértésük illetve expresszív beszédük fejlesztése arra a szintre, hogy képesek legyenek a beszéddel kommunikálni. A beszédhangjaik tisztítása, iskolára történő felkészítésük.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek szakember segítségével, sérülés specifikumának megfelelően történő fejlesztése, illetve a kognitív funkcióinak óvodai közösségben sajátos módszerekkel történő előremozdítása.
- A hiperaktív gyerekek figyelmének, kitartásának fejlesztése szakemberek bevonásával. A sajátos igények figyelembevételével az iskolára történő felkészítésük.

A tevékenység megszervezése

- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyerekek egyéni terápiás órán vesznek részt, mely heti 2 - 3 alkalommal terhelhetőségüktől függően 20 - 45 percig tart. A terápia fő feladata a beszéd indítása, grammatikai rendszer kialakítása, szókincs bővítése, valamint a kifejező beszéd fejlesztése és a beszédhangok tisztítása.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek sérülésspecifikumuknak megfelelően heti 2 - 3 alkalommal speciális egyéni terápiában részesülnek, melyek időtartama függ a gyerek életkorától és terhelhetőségétől.
- A hiperaktív gyerekek súlyosságtól függően heti 2 alkalommal egyéni illetve kiscsoportos terápián vesznek részt, mely elsősorban a figyelem fejlesztésére, valamint a hiányos vagy sérült funkciók korrigálására irányul.

A fejlődés várható eredményei:

- A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség. Az optimális az lenne, ha minden gyermeket fel tudnánk készíteni az iskolára úgy, hogy fejlesztőpedagógus illetve szakember segítse.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekkel szemben.

10. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatok, tevékenységek

Cél:

- A gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése a jogszabályok naprakész ismeretében.
- A gyermek testi-lelki egészségének megóvása felvilágosítással, balesetvédelmi előírások betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.
- Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, hátrányosan befolyásolják, veszélyeztethetik.

Feladat:

- Intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása.
- Megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához, egyéni bánásmóddal, a családgondozás keretei között.
- Gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában
- Családot, gyermeket megillető kedvezmények ismerete, a hozzájutás segítése.
- Magatartási függőség és a gyermeket veszélyeztető bántalmazás megelőzése.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Koordinálja a szociális és pedagógiai tevékenységeket, partneri kapcsolatot alakít ki más szakemberekkel (védőnő, családsegítő, óvodapszichológus, stb.).
- Közös esetmegbeszéléseken vesz részt.
- Szociális eredetű, testi, lelki, mentális egészséget érintő pedagógiai problémákkal foglalkozik.
- Az ismeretek birtokában megteszi a szükséges lépéseket.
- Gondoskodik a balesetvédelem biztosításáról.
- Segíti az óvodapedagógusok munkáját.
- Munkáját megbízás alapján végzi.
- Évente elkészíti a gyermekvédelmi programot, gyermekvédelmi ismereteit karbantartja, bővíti. Az óvodás gyermek családi helyzetének felmérését az óvodapedagógusok bevonásával évenként elvégzi (a nyilvántartás szempontjait az aktuális jogszabályok szerint állítja össze).
- Rendszeres kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, igazgatóval, esetmegbeszéléseket tart.
- Szükség esetén családlátogatásokat szervez.

- Megszervezési, lebonyolítja a szükséges támogatásokat.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- családi környezet,
- rossz lakásviszonyok,
- egészségügyi okok,
- anyagi okok,
- nevelési hiányosságok,
- megromlott családi kapcsolat,
- a gyermeki személyiségben rejlő okok,
- családon kívüli környezet,
- munkanélküliség,
- váltakozó párkapcsolatok,
- hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
- életvitel az utcán történik,
- kéregetésre kényszerítés,
- életvitel az italboltban történik,
- pszichiátriai kezelés.

11. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy a gyermekek egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért óvodánkban a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek problémáit igyekszünk kezelni, törekszünk a veszélyeztetettségük megelőzésére, illetve megszüntetésére.

Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- Gyermekközpontú, családtámogató szemlélet kialakítása.
- Csökkenjen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az SNI minősítés, az igazolatlan hiányzások száma.
- Megfelelő időben kezdhessék meg iskolai tanulmányukat.

Feladatok:

- A rossz anyagi helyzetben lévő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése, helyzetük figyelemmel kísérése. (integrációt elősegítő csoportalakítás, igazolatlan hiányzások csökkentése, stb...)
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés az Anamnézis elkészítésével.
- Családlátogatások szervezése az óvodába lépést megelőzően.
- Kedvezményes étkezés biztosítása.
- Javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására.
- Beilleszkedési nehézséggel, magatartási problémával küzdő, gyermekeknél pszichológus bevonása.
- A gyermekek jogainak fokozott védelme.
- Rendszeres team munka az óvodapedagógusok részvételével (esetmegbeszélések)
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.

A fenti feladatok összefogását az igazgató által megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

12. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását.

12.1. Egészségnevelési elvek

Az egészségnevelés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok az intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Céljaink között szerepel:

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényeinek kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stressz-mentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével a környezet megóvására irányuló szokások alakítása, melyek a gyermekek testi, lelki és szociális egészségét szolgálják.
- Egészségmegőrzés, egészségvédelem:
  - *Óvodába lépés előtt az óvónő tájékozódik a gyermekek egyéni fejlettségéről, szokásairól, esetleges allergiás, vagy más állandó betegségről.*
  - A betegség megelőzésének alapjai: a tisztaság biztosítása, a rendszeres szellőztetés, a higiéniai szokások betartására nevelés, a megfelelő öltözködés.
  - A gyermekek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, karbantartását, valamint a hibaforrások megszüntetését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket.

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítanunk a gyermek egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- a személyi higiéné,
- az egészséges táplálkozás, étkezés különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása”
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a mindennapos, frissítő mozgás, szabad mozgás lehetősége

Az egészséges életmódra vonatkozó szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelező. Testi egészség önmagában nincs. Testnek, léleknek értelemmel kell épen, összhangban működnie ahhoz, hogy egészséges embernek érezhessük magunkat.

12.2. Környezeti nevelés elvei

Az óvodai környezeti nevelés fontosságát, személyiségformáló, szokásalakító szerepét ma már senki sem vitatja, sőt egyre többen vannak, akik ezt tekintik az óvodai nevelés vezérfonalának, s a tevékenységeket (játék, verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, mozgás, stb.) mintegy gyöngyként erre fűzik fel. Így lesz komplex egész az óvodai nevelés, így lehet megalapozni az óvodába járó gyerek környezeti tapasztalatait, amelyek később ismeretté, egész életre szóló tudássá alakulnak.

A külső világ tevékeny megismerése alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában.

A környezet megismerésének fontos területe a *környezetvédelem*:

- A játék hatásos eszköze, mert e tevékenység közben a gyermek megismeri a környezetet, a valóságot.
- Munkatevékenységekkel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Tiszteletre nevel, a természetes, épített technikai és a társadalmi környezet iránt.

- Lehetőséget teremt, hogy aktívan saját cselekedeteinkkel védjük, óvjuk, tegyük szebbé, otthonosabbá környezetünket, de úgy, hogy ez által, ne sérüljön.
- A környezet ismeretén, megbecsülésén, a természet szeretetén alapul.

Elveink között szerepel, hogy a gyermekek védjék az élő és élettelen környezetet. Szokják meg már kisgyermekkorban a természettudatos magatartást, érezzék, hogy ők is a természet részesei:

- a természet tisztelete,
- az egészség védelme,
- növény és állatgondozás, megfigyelés,
- közvetlen környezetünk rendjének fenntartása,
- a környezetszennyezés kérdései,
- a tisztaság védelme, a szemét, szemetelés kérdése, hasznos hulladékok

13. MELÉKLETEK:

13.1sz. melléklet

HELYISÉGEK:	ELŐÍRT:
Csoportszoba	Gyermekcsoportonként 1
Tornaszoba	Óvodánként 1
Logopédiai szoba, egyéni fejlesztő szoba	Óvodánként 1
Játszóudvar	Óvodánként 1
Óvodavezetői iroda	Óvodánként 1
Óvodavezető-hely. iroda	Óvodánként 1
Gazdasági vezetői iroda	Óvodánként 1
Nevelőtestületi szoba	Óvodánként 1
Orvosi szoba	Óvodánként 1
Gyermeköltöztető	Gyermekcsoportonként 1
Gyermekmosdó, wc	Gyermekcsoportonként 1
Felnőtt öltöző	Épületenként 1
Elkülönítő szoba	Óvodánként 1
Melegítőkonyha	Óvodánként 1
Tálaló-mosogató	Óvodánként 1
ezen belül	
Felnőtt étkező	Óvodánként 1
Felnőtt mosdó	Épületenként 1
Felnőtt wc	Épületenként 1
Mosléktároló	Óvodánként 1
Egyéb raktár	Óvodánként 1
Éléskamra	Óvodánként 1
Szertár	Óvodánként 1

IGAZGATÓI IRODA:	ELŐÍRT:
Íróasztal és szék	1-1
Tárgyalóasztal	1
Szék	2
Telefon	1
Könyvszekrény	1
Iratszekrény	1

JÁTSZÓUDVAR:	ELŐÍRT:
Kerti asztal	Csoportonként 1
Kerti pad	Csoportonként 2
Babaház	Csoportonként 1
Udvari homokozó	Csoportonként 1
Takaróháló	Homokozónként 1

CSOPORTSZOBA:	ELŐÍRT:
Óvodai fektető	Gyermekenként 1
Gyermekszék	Gyermekenként 1
Gyermek asztal	Gyermeklétszám figyelembevételével
Fényvédő függöny	Ablakonként
Szőnyeg	Csoportonként a padló egyötödére
Játéktartó szekrény, polc	Csoportonként 2
Fektető, tároló	Gyermekágyak tárolásához
Élősarok állvány	Csoportonként 1
Hőmérő	Csoportonként 1
Óvodapedagógus asztal	Csoportonként 1
Felnőtt szék	Csoportonként 2
Eszköz előkészítő asztal	Csoportonként 1
Textiltároló szekrény	Csoportonként 1
Edény és evőeszköz tároló	Csoportonként 1
Szemét tároló (fedett)	Csoportonként 1

TORNASZOBA:	ELŐÍRT:
Tornapad	2
Tornaszőnyeg	1
Bordásfal	1
Óvodai többfunkciós mászó-készlet	1
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	Három gyermek egyidejű foglalkoztatásához

LOGOPÉDIAI FOGLALKOZTATÓ, EGYÉNI FEJLESZTŐ SZOBA:	ELŐÍRT:
Tükör	1
Asztal	1
Szék	2
Szőnyeg	1

GYERMEKMOSDÓ, WC:	ELŐÍRT:
Törülközőtartó	Gyermekenként 1
Falitükör	Mosdókagylónként 1
Hőmérő	Helyiségenként 1
Fogmosó-pohártartó	Gyermekenként 1

GYERMEKÖLTÖZŐ:	ELŐÍRT:
Öltözőrekesz, ruhatároló	Gyermekenként 1
Öltözőpad	Gyermekenként 1

ÓVODAVEZETŐ HELYETTESI - GAZDASÁGI VEZETŐI IRODA:	ELŐÍRT:
Asztal	Felnőtt létszám szerint
Szék	Felnőtt létszám szerint
Íratszekrény	2
Lemezszekrény	1
Írógépasztal és szék	1-1
Számítógép asztal és szék	1-1
Írógép	1
Telefon	1
Fax	1
Számítógép, nyomtató	1-1

NEVELŐTESTÜLETI SZOBA:	ELŐÍRT:
Fiókos asztal	Pedagógusonként 1
Szék	Pedagógusonként 1
Könyvtári dokumentum	500
Könyvszekrény	2
Tükör	1
Mosdókagyló	1

TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK:	ELŐÍRT:
Fésű, fogkefe, fogmosó-pohár	Felnőtt, gyerek 1-1
Ruhakefe, körömkefe	Mosdónként 1-1
Szappantartó	Mosdónként 1-1
Fésűtartó	Csoportonként 1
Törülköző	Felnőtt, gyerek 3-3
Abrosz	Asztalonként 3
Takaró	Gyermekenként 1
Ágyneműhuzat	Gyermekenként 1
Lepedő	Gyermekenként 1

FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK:	ELŐÍRT:
Szennyes ruha tároló	Óvodánként 1
Mosott ruha tároló	Óvodánként 1
Mosógép	Óvodánként 1
Centrifuga	Óvodánként 1
Vasaló	Óvodánként 1
Vasalóállvány	Óvodánként 1
Szárítóállvány	Óvodánként 1
Takarítóeszközök	Óvodánként 1
Kerti munkaeszközök	Óvodánként 1
Szerszámok	Óvodánként 1

Hűtőgép	Óvodánként 1
Porszívó	Óvodánként 1

NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTEKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK:	ELŐÍRT:
Különféle játékformák eszközei	A gyermekek 30%-ának
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő játékok	A gyermeklétszám figyelembevételével
Ének-zene eszközei	A gyermeklétszám figyelembevételével
Anyanyelvi fejlesztéshez	A gyermekek 30%-ának
Értelmi képességek fejlesztéséhez	A gyermekek 30%-ának
Ábrázoló tevékenységhez (állandó feltöltés szükséges)	A gyermeklétszám figyelembevételével
Környezet megismeréséhez szükséges eszközök	A gyermeklétszám figyelembevételével
Munkajellegű tevékenységek (folyamatos pótlás)	A gyermekek 30%-ának
Videó	Óvodánként 1
Televízió	Óvodánként 1
Magnetofon	2csoportonként 1
Diavetítő	Óvodánként 1
Vetítővászon	Óvodánként 1
Hangszer pedagógusoknak	Óvodánként 1
Hangszer gyermekeknek	A gyermekek 30%-ának

EGÉSZSÉG ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK:	ELŐÍRT:
Étel mintavétel készlet	Óvodánként 1
Mentőláda	Óvodánként 1
Gyógyszerszekrény (zárható)	Óvodánként 1
Munkaruha	A Munka Törvénykönyve a Kjt. 1993. XXXIII. tv. és az óvoda közalkalmazotti szabályzata alapján
Védőruha	Az 1993. CXIII. tv. és az óvoda munkavédelmi szabályzata szerint
Tűzoltó készülék	Az érvényes tűzvédelmi szabályzat szerint

13.2. sz. melléklet

Haladási terv szlovák nyelvből:

Preambulum:

Pilisszentlászlón még napjainkban is hallható szlovák szó az idősebb korosztály szájából. Mára csak a hagyomány nyelve. A szlovák hagyományok a népszokásokban élnek tovább. Az óvodában el kell érni, hogy a nyelv és a kultúrkör ne legyen idegen a felnövekvő generáció számára.

A 3 – 7 éves korosztály főleg játékkal és utánzással tanul. Versek, énekek, mondókák, játékok megtanulása mellett és közben az őket körülvevő állat és növényvilágra vonatkozó szókincset sajátíthatják el.

Lentebb közölt versek, mesék, játékok nagyrészt megtalálhatóak a következő nyomtatványokban:

1. Jastrabanova Eva: Císla. Szlovák Módszertani Központ, Országos Szlovák Önkormányzat (Budapest, 2006.)

Az alábbi táblázatokban jelöltem, hogy melyik korosztálynak mit kell ismernie.

Jelmagyarázat: „ - ” = nem kell
„ + ” = kell
„ V ” = választható

Játékok - Hry

Játék neve	3 -4 éves	4- 5 éves	5 – 6 - 7 éves
Na delenie	-	-	+
Vcielky matematicky	-	+	+
Obchodny dom	-	V	+
Vsímavé ocko	+	+	-
Húsky moje pod'te domov	+ részben	+	+

A fenti játékok közül az utóbbi tanítását már kiscsoportban el lehet kezdeni, természetesen rövidített szöveggel.

Versek a népszokásokról, azokkal kapcsolatban – Básne o l'udovom slovesnosti, vo vzt'ahu s nimi

Vers címe vagy incipit	3- 4 éves	5 – 6 éves	5 -6 – 7 éves
Jden kovác kona kuje	-	-	+

Orie orie Ján	-	+	+
Kot kot kotkodák	-	-	+
Jeden, dva, tri, styri, pát'	+	+	+
Jeden, dva, tri, styri	-	-	+
Jeden, dva, tri, my sme bratri	+	+	+
Fúkaj, fúkaj vetrícku	-	-	+
Ked' som vysiel na kopec	-	+	+
Tri bili, styri bili	-	-	+
Bola jedna babka	+	+	+

Versek – Básne:

Verscím	3 -4 éves	4 – 5 éves	5 – 6 – 7 éves
Maly počtár	+	+	+
Balóny	-	+	+
Správni ziati	-	-	V
Kol'ko ich bolo	-	+	+
Krtko	+	+	+
Tri koláče	-	V	V
Stavit'el	-	V	V
Múdry vrabec	-	-	V
Prsty	+	+	+
Desat'	-	-	+
Kacicky	-	-	+
Gombíkové pocitanie	-	-	V
Macicky	-	+	+
Vážna choroba	-	+	+
Od 1 do 10	-	V	+
Kamaráti	-	-	V
Telefón	-	V	V

Mesék – rozprávky

A mesemondást már a legkisebb korosztálynál kell kezdeni, hiszen számukra a hangsúly többet jelent a szavaknál. Nem követelmény, hogy a gyerekek szlovákul el tudják mondani a mesét. A táblázat csak azt jelzi, melyik csoportnak valók az egyes mesék. Mesehallgatás közben általában feladat: a gyermekek rajzolják le a hallott mesét, annak egyes szereplőit.

Mese	3 -4 éves	4 – 5 éves	5 - 6 -7 éves
Rozprávka rozprávke	-	-	+
Tri medvede	+	+	+
Strec a mrkva	+	+	+

Énekek – Piesne

Énekek	3 - 4 éves	4 - 5 éves	5 - 6 - 7 éves
Maly poctár	+	+	+
Mám pát' rokov	-	+	+
Tancuj, táncuj	+	+	+
Zabky	+	+	+
Anicka dusicka	-	-	+
Na Orave dobre	-	+	+
Na nabrezí konik bezi	-	-	+
Este som na neozenil	-	-	+

Állatok és növények – zvieratá a byliny

A következő feladattal javaslom az állatnevek megtanulását. Előbb le kell rajzolni, majd együtt megnevezzük. Egy alkalommal legalább három állatot fontos megjegyezni. A gyermekrajzokat meg kell őrizni, és azokat fel kell mutatni a következő alkalommal. Hasonlóan járunk el a növényekkel is.

Állatnév	3 - 4 éves	4 - 5 éves	5 - 6 - 7 éves
Vevericka	+	+	+
Zajac	+	+	+
Vlk	-	+	+
Pes	+	+	+
Macka	+	+	+
Mys	+	+	+
Kobyla	-	-	+
Kon	-	+	+
Lev	-	-	+
Svina	-	+	+
Slon	+	+	+
Krava	-	+	+
Vták	-	-	+
Bocian	-	+	+
Vrabec	-	+	+
Drozd	+	+	+
Labut	-	-	+
Ryba	+	+	+
Kapor	-	-	+
Tráva	+	+	+
Strom	+	+	+
Kvet	+	+	+
Kvetina	+	+	+
Ruza	-	-	+
Prosienka	-	-	+
Snezoenka	-	+	+

13.3.sz. melléklet

Legitimációs záradék

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A *pedagógiai programot/módosítását* a szülői szervezet közössége ..... év ..... hó ..... napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet közössége véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....

szülői közösség képviselője

A pedagógiai program elfogadásáról szóló záradék

A *pedagógiai programot/módosítását* az intézmény nevelőtestülete ..... év ..... hó ..... napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....

hitelesítő nevelőtestületi tag

.....

P.H. hitelesítő nevelőtestületi tag

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....

Igazgató

P. H.

13.4. Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében a fenntartó Pilisszentlászló Község Önkormányzat Képviselő-testülete ..... Kt. sz. határozatával hagyja jóvá.

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....

fenntartó képviselője

14. FÜGGELÉK

Jogszábai háttér

- A pedagógusok új életpályáról szóló 2023. évi LII. törvény
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- a pedagógusok új életpályájáról szóló [2023. évi LII. törvény](#) végrehajtásáról
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet
- A kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítás
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.)
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet
- A katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól szóló 44/2007. (XII. 29.) OKM rendelet